

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 28 του Θεοφάνη 1905

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμων αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 204

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

- Α. Π. *Ἡ ἀξιοπρέπιά μας.* ΜΕΝΟΣ ΦΙΑΗΝΤΑΣ. *Στὸ Πανηγύρι.* ΜΗΤΣΗΣ ΚΑΛΑΜΑΣ. *Ἡπειρώτικα δηγήματα—Στὰ Κύματα.*
- ΞΕΝΙΤΕΜΜΕΝΟΣ. *Τὸ Ρωμαϊκὸ Ἀρφαβητάρι.*
- Ε. Δ. Α. *Κοσμοϊστορικὰ Γράμματα.*
- ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ. *Δυὸ λόγια γιὰ ἓνα γράμμα*
- Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. *Θεατρικὰ (Νέα ἔργα—Τὸ «Ἐνστικτὸν»—Ἡ Καταγίς).*
- Δ. ΠΟΥΛΑΚΗΣ. *Ὁ Ἑλληνοπόνητος*
- Α. Μ. *Ἔργα καὶ Ἡμέραι.—Μὴ ἐφημερίδα.*
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Δ. *Τυριαλίδης, Ἡλ. Βουτιροῖδης. Ζ. Παπαντωνίου. Γιάν. Δ.*
- Δ. Π. Τ. *Φαινόμενα καὶ Πράγματα (Ἠθικὰ καὶ ἀνῆθικα ἔργα—Ἡ γνώμη τοῦ Ξενιτεμένου—Ἡ Ἑθνικὴ φουντανέλα—Τὸ γράμμα τοῦ ὑπολοιδόχου—Κοινοβουλευτικὴ καλαισθησία).*
- Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜΗ—ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ—Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΘΜΑΔΙΑΤΙΚΟ.

Ἡ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΜΑΣ

Ψεύτηδες παντοῦ καὶ πάντα, ζητᾶμε μόνο νὰ φαινοῦμαστε ἀπ' ὄψω κάτι καὶ μέσα ἄς εἰμαστε μὴ νοῦλα, κούφισι ὅλων διόλου καὶ σάπιοι. Τέτια εἶναι ἡ κατὰστασή μας, τὰ μυαλά μας εἶναι τέτια.

Νά πάλι ἐχτές στὴν «Ἐστία» κάποιος ἀπ' τὴ Σμύρνη παραπονιέται πὼς ἡ Ἑλλάδα ἐκεῖ πέρα δὲν ἔχει «ἐν ἀξιοπρεπῆς Προξενικὸν μέγαρον, διαθρύπτον (!) τὸ γόητρον τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ», ἐνῶ, λέει, οἱ Γερμανοὶ πομπωδῶς ἐγκαινιάσανε τώρα κοντὰ τὴν ἐκκλησιὰ τους, καὶ οἱ Ἰταλοὶ τὸν Αὐγουστο ἐτοιμαζοῦνται ἐπιβλητικώτατα νὰ ἐγκαινιάσουνε τὸ καινούριο μέγαλο σκολειὸ τους, καὶ γιὰ τὸ νῆς Γαλλικὸ Προξενεῖο πού χτίστηκε στὴν προκουμαία θὰ γίνουν παράταξες καὶ τραπέζια καὶ χοροὶ κτλ.

Ἀξιοπρεπῆς μέγαρον ζητᾶ ὁ πατριώτης κὺτός καὶ δὲ ζητᾶ ἐκεῖνο πούπρεπε, νὰ γίνῃ πρῶτα ἀξιοπρεπῆς τὸ περιεχόμενον τοῦ μεγάρου, νὰ θρονασθῇ πρῶτα ἐκεῖ μέσα κάπια δύναμη, ἄς εἶναι καὶ μικρὴ καὶ κάπια ἀξία ἀναγνωρισμένη, καὶ ὕστερα νὰ σκεφτοῦμε καὶ γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ μεγαλοπρέπεια.

Τῶν Εὐρωπαίων, τὸ βλέπουμε, εἶναι μεγαλόπρεπα τὰ χτίρια καὶ ἐπιβλητικώτατα ἐγκαινιάζονται. Πρέπει νὰ συλλογιτοῦμε ὅμως πὼς στὴ Γερμανικὴ ἐκκλησιὰ βρῖσκονται Γερμανοί, ὅχι Ρωμιοὶ παπάδες, καὶ πὼς στὰ Ἰταλικὰ σκολειὰ δὲ διδάσκειται καμιὰ Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἢ τῆς λαχανοζουμέβρασσης Μιστριώτικης καὶ Ἀμπελάδικης, καὶ πὼς στὸ Γαλλικὸ Προξενεῖο μέσα κατοικεῖ ἡ Γαλλικὴ

ΑΤΑΒΙΣΜΟΣ

(τοῦ JEAN RAMEAU)

Στὸν κ. Ἀντρέα Καρκαβίτσα

Μητέρα γῆ! Ἐσεῖς κόκκινα χωράφια, ὄραϊο λειβάδι, δέντρα μεγάλα πού ψηλά ἀνεβαίνετε μὲ ὄρη, βώδια ξανθὰ πού πίνετε ἀπ' τοὺς βάλτους πρὸς τὸ βράδυ, πεῦκα πού δλόρθα στέκεστε μὲ τρύπιο τὸ κορμί.

Τοὺς δουλευτάδες εἶδατε προγόνους μου ἐδῶ πέρα πὺ ἀκούραστοι καὶ ἰσόγγηχοι δουλεύαν ταπεινά... Σκουμμένους πάντα πρὸς τὴ γῆ τοὺς φώτιζεν ἡ μέρα, τὰ μέτωπά τους ἀναθάν ὅταν πέτρινα βουνά.

Καὶ τώρα πού ἔσθυσαν αὐτοὶ ποῖονε θὰ ἰδῆτε; Ἐμένα! Ἐγὼ θυμίζω, ὁ ἔρρωτος, τοὺς ἀξίους, τοὺς τρανοὺς... Ἀδύνατη ἔχω τὴν καρδιά, τὰ γόνατα κομμένα καὶ μόνο στὰ χωράφια τοὺς δουλεύει ὁ Νουὺς μου, ὁ Νουὺς.

Ὅμως τ' ἀλέτρι πού ἔτριξε στὰ χέρια τὰ δικὰ σας ἂν δὲ μπορέσω, ὦ πρόγονοι, καὶ ἐγὼ νὰ σύρω ἐδῶ, κρατῶ τὴν πέννα! Καὶ πατῶ στὰ ἴδια βήματά σας. Ὁ πατέρας μου ὄργωνε τὴ γῆ—ἐγὼ τὴν τραγουδῶ.

Ζ. Α. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

γροθιά· στίς δικές μας ὅμως ἐκκλησιῆς καὶ σκολειὰ καὶ Προξενεῖα;

Ἔρουμε ὅλοι μας τί κλειοῦνε μέσα στὰ δικὰ μας ἀξιοπρεπῆ, πού δὲν ἔχουμε καὶ λίγα, νὰ μὴ βασκαθοῦμε. Ἄς ἀραδιάσουμε μερικά:

Ἀξιοπρεπο Πανεπιστήμιο μὲ Μιστριώτη Πρύτανι τῶν Ἑλλ. γραμματῶν.

Ἀξιοπρεπη Ἀκαδημία, τὸ πολυτελέστατο χτίριο τῆς Ἀνατολῆς, μὲ κουκουβάγιες στίς γωνιῆς (ἡ κουκουβάγια σύμβολο τῆς ἀρχαίας σοφίας καὶ τῆς σημερινῆς βλακειῆς), μὲ βελουδόστρωτα μέσα καθίσματα καὶ ἓνα μουγκὸ μάρμαρο.

Ἀξιοπρεπο γτίριο γιὰ Ἐκθεσες εὐκαιρο γιὰ ξενοδοχεῖο τῶν ἀθλητῶν.

Ἀξιοπρεπο Στάδιο καὶ ἓνα γῦρο τὸ βασιλεῖο τοῦ πυρετῶ καὶ τῶν κουνουπιῶν.

Ἀξιοπρεπο καινούριο Ἐθνικὸ Τυπογραφεῖο, ὅπου στὸ ἐξῆς ἀντὶς στὸ παλιὸ θὰ τυπώνεται ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως», πού μᾶς ξέρει καὶ τὴν ξέρουμε.

Ἀξιοπρεποι ἀξίωματικοὶ (γιὰ τὸ ὄψω πάντα μιλοῦμε) μὲ δίχως στρατιώτες.

Ἀξιοπρεπες οἰκονομίες σ' ὅλα τὰ ὑπουργεῖα γιὰ νὰ φκιάσουμε στρατὸ ὅσο μποροῦμε, μὰ στὴν Ἀθήνα μέσα Ἑλληδιδάσκαλοι μοναχὰ παραπανιστοὶ καμιὰ εἰκοσαριά καὶ ἄλλοι ἀργόμισθοι ποῖος ξέρει πόσοι, καὶ στὸ Μεσολόγγι μαγκουριῆς ἀπ' ἀργόμισθους στὸ κεφάλι τοῦ Μαλφέττα, διευθυντὴ γεωργ. σταθμοῦ (κοίτ. χτεσινὴ «Ἀλήθεια»), γιὰτὶ θέλησε νὰ τοὺς

ἀπολύσῃ ἀπὸ κοντὰ του, καὶ ἄλλοῦ ἄλλα πανηγύρια

Ἀξιοπρεπο Ἐπουργεῖο τῆς Δικαιοσύνης, μόνο πού μεταθέτει ἓνα εἰσαγγελεῖα εὐσυνείδητο καὶ ζητᾶ νάθωθοῦνε δολοφόνοι, ἐπειδὴς ἔχουν δῆμαρχο πατέρα (κοίτ. ἴδια ἔφημ.).

Ἀξιοπρεπη ἐξωτερικὴ ἀντιπροσωπεῖα μὲ Μεταξάδες καὶ Δελγηγιάννηδες.

Ἀξιοπρεπο, πολὺ ἀξιοπρεπο ἑλληνικοῦ σκολειοῦ χτίριο στὸν Πύργο τῆς Ρωμυλίας, μὰ ἐνῶ στὰ 1892 εἶχε καμιὰ τετρακοσαριά μαθητῆς, τώρα δὲν ξέρω ἂν ἔμεινε τὸ ἓνα τέταρτο.

Ἀξιοπρεπη Κυβέρνηση, Διοίκηση, Διεύθυνση τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων, Βουλὴ, βασιλείας, προγόνου καὶ ἀπογόνου, Μαραθῶνες, Θεμιστοκλήδες καὶ ἀφθιτον κάλλος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, Πατριάρχηδες, προνόμια, Ὀρθοδοξία, σπαθιά καὶ πετραχήλια, μὰ ἡ Μακεδονία φεύγει ἀπὸ τὰ χέρια μας, μὰ στὴ Ρουσσία οἱ Ἕλληνες ἐγιναν Ρουῖσοι, στὴ Ρουμανία Ρουμᾶνοι, στὴ Βουργαρία Βουργάροι καὶ στὴν Ἀμερικὴ γίνονται καὶ πάνε Ἀμερικάνοι. Οἱ δοξασιμένοι, βλέπει, ἐμεῖς Ἕλληνες ἔχουμε τόσο γεροὺς στύλους τοῦ ἐθνισμοῦ μας, Κράτος Ντεληγιάννικο καὶ Οἰκουμενικὸ Πατριάρχῃ, προγόνους καὶ Μιστριώτικη ἐκπαίδευση, γλῶσσα Ἀττικὴ καὶ ἱστορία μὲ Σαλαμίνες καὶ τέχνη μ' Ἀπόλλωνες καὶ Ἀθηναῖδες καὶ Σάτυρους ἀπ' τὴ μιά, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη μὲ βαρῶνους καὶ μαρκέζους, πού καὶ οἱ ἀρκουδιάρηδες ἀκόμη καὶ οἱ μαμαλιγκοφάγοι μποροῦν καὶ μᾶς ἀφομοιώνουν καὶ μᾶς κάνουν μιὰ χαρὰ Βουργάρους καὶ Ρουμᾶνους καὶ τοὺς δχτροὺς μας, τὰ φείδια πού θὰ μᾶς φᾶνε καθὼς πάμε, τοὺς θρέφουμε μὲ τὸ αἷμα μας.

Παῦω νὰραδιάζω τὰ τόσα μας ἀξιοπρεπα προτοῦ κουραστῶ. Ψεύτηδες, ψεύτηδες σ' ὅλα καὶ ἀμυαλοὶ καὶ σάπιοι. Δὲ θὰ τὰ βγάλουμε πέρα ἔτσι πού περπατοῦμε. Ἀχ, νὰ πετάξουμε πᾶ πρέπει στὸ γυαλὸ τὸ κεφάλι πού κρατοῦμε, νὰ βγάλουμε τὸ χαλασμένο προζύμι ἀπὸ πάνου μας. Θέμε νὰ ζήσουμε; Ἡ ἀλήθεια θὰ μᾶς ζῆσῃ καὶ ἡ δύναμη καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωστὴ ἐθνικὴ διοίκηση, τὸ περιμαζώμα καὶ τὸ ζῦπνημα τοῦ σκορπισμένου, τοῦ παραστρατισμένου καὶ κοιμισμένου μυαλοῦ μας, τῆς ψυχῆς μας τῆς ἐθνικῆς, ἡ ἐνωσή μας γῦρο στὴν Ἰδέα τῆς Πατρίδας. Ἀξιοπρεπα χτίρια; Αὐτὰ θάρθουν ὕστερα, αὐτὰ μαζί μὲ τὴ δύναμη καὶ μαζί μὲ τὴν Ἀλήθεια εἶναι καύκημά μας νὰ τάχουμε, ὅταν δηλ. τὰ Προξενεῖα μας εἶναι τόντις Προξενεῖα καὶ τὰ Σκολειὰ μας Σκολειὰ καὶ μέσα ὅπως ἀπ' ὄψω, καὶ οἱ Ἐκκλησιῆς μας Ἐκκλησιῆς· ἄλλοιὼς ὅσο πῶς μεγάλα καὶ καινούρια εἶναι τόσο πῶς ἀχούρια καὶ τόσο πῶς γελοῖο ἐκεῖνοι πού τάχουνε. Καλὰ πρέπει νὰ τὸ καταλάβουμε.

20]6]1905.

Α. Η.

ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΑΡΦΑΒΗΤΑΡΙ

Με άνοσημονησία περίμενα τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ διαγωνισμοῦ γιὰ τὸ Ρωμαϊκὸ ἀναγνώσματάρι πού τώρα κ' ἐνάμιση χρόνον προκηρύχθηκε στὸ Νουμά. Χάρηκα πού εἶδα στὸ 197 φύλλον τοῦ τῆν κρίση τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τίς παρατηρήσεις τῆς πού εἶναι σωστὲς καὶ συνάμα λογικὲς. Οἱ παρατηρήσεις αὐτὲς θὰ κάμουν καλὸ σ' ὅσους ἔλαβαν μέρος στὸ διαγωνισμὸ καὶ σὲ ἄλλους ἀκόμα πολλοὺς πού ἡ δημοτικὴ δὲν ξεδιαλέχτηκε ἐλότεια στὸ κεφάλι τους ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα. Γιὰ νὰ δώσῃ ἡ ἐπιτροπὴ τὸ βραβεῖο, δλάκερο κίβλας, μὲ ὅλα τὰ ψεγάδια πού σημειώνει, θὰ πει πὼς τὸ βιβλίον εἶναι καλὸ καὶ ἀφῶ εἶναι καλὸ ἡ ἰδέα μου εἶναι: πὼς γλήγορα πρέπει νὰ βγεῖ σὲ βιβλίον καὶ πὼς ὁ Νουμάς πρέπει νὰ νοιαστῆ τὴν ἐγδοσή του· τὸ λέγω αὐτὸ γιὰτὶ ἡ πτυχία τοῦ σκοποῦ μας ἐξαρτᾶται κ' ἀπ' τὸ τύπωμα τοῦ βιβλίου· τὸ ἀρφαβητάρι δὲν πρέπει νᾶναι τυπωμένο σὲ μπακαλόχαρτο σὰν τ' ἀρφαβητάρια τῆς καθαρεύουσας. Πρέπει νᾶναι σὲ καλὸ γυαλιστερό χαρτί κ' οἱ ζουγραφίαι χρωματιστὲς καὶ καλοτυπωμένες. Τὰ παιδάκια ἀγαποῦν τὰ στολιδία καὶ ξέρουμε καλὰ πὼς οἱ φανταχτὲς ζουγραφίαι τὰ τραβοῦν. Κοντὰ σ' αὐτὰ λοιπὸν τὸ μάθημα γίνεται εὐκολο κ' εὐχάριστο. Μιὰ τέτρια ἐγδοση μπορεῖ νὰ κοστῆσει κάμποσο, κ' ἂν λείπουν παράδες νομιζῶ πὼς πολλοὶ θὰ πρόσφεραν. Ἀνὴ πρότασή μου γίνεῖ δεκτὴ γράφουμαι γιὰ 25 φράγκα. Ὁ φίλος μου Krishna εὐχάριστος δίνει ἄλλα 25 φράγκα.

Θὰ σὰς πῶ τώρα γιὰτὶ ἡ ἰδέα τοῦ ἀρφαβηταρίου τῆς ζωντανῆς μας γλώσσας μ' ἐνθουσιάζει: τόσο πολὺ καὶ θέλω νὰ τὴ σπρώξω. Ἀπὸ τὴ μέρα πού ἀφῆκα τὴν Ἑλλάδα μας καὶ εἶδα πὼς ἀνατρέφουν ἄλλοι τὰ παιδάκια, κατάλαβα γιὰτὶ τὰ δικὰ μας ξέρουν τόσα λίγα πράγματα καὶ γιὰτὶ ἀκόμα κάνουν σὺντροφο τὴν ψευτιά καὶ τὴν ἀνειλικρίνεια. Ὁ τρόπος πού τοὺς μαθαίνουμε τὰ πρῶτα γράμματα δὲν εἶναι σωστός, τὰ βιβλία εἶναι γραμμένα χωρὶς μέθοδο καὶ σὲ τόση ἀνάποδη γλώσσα πού κάθε ἄλλο παρὰ ἀγαπητὰ μπορεῖ νὰ γίνουν σ' ἓνα παιδάκι.

Θὰ σὰς δηγηθῶ καὶ τί μοῦ συνέβηκε τίς προάλλες πού ἔμουν στὰ βουνα γιὰ νὰ ξεσκᾶσω ἀπὸ τὴ ζέστα. Ἀπάντησα ἐκεῖ ἓνα ἀντρόγυνο Ρωμιόυ φίλου μου μὲ τὸ παιδάκι τους, ἓνα χαριτωμένο κοριτσάκι πέντε χρονῶν. Παιδάκια, Ρωμιόπουλα, τόσο μικρὰ νὰ μιλοῦν τὴ γλώσσα τους, εἶναι πολὺ σπάνιο πράγμα ἰδῶ ὅξω καὶ μ' εὐχαριστοῦσε πολὺ νὰ παίρνω τὸ κοριτσάκι στὰ γόνατά μου συχνὰ καὶ νὰ τοῦ κουβεντιάζω γιὰ ὧρα. Γινῆκαμε μεγάλοι φίλοι καὶ συχνὰ ἐπειτὰ ἀπὸ τίς κουβλές τῆς μοῦ εἰδειχνε τ' ἀρφαβητάρια τῆς καὶ διασκεδάζε νὰ μοῦ συλλαβίζε καὶ νὰ μοῦ δείχνε τίς ζουγραφίαι. Ὅλα τ' ἀρφαβητάρια τῆς εἶταν Ἀγγλικά, σὲ μεγάλο σκῆμα μὲ 20 ἢ 30 φύλλα τὸ καθένα γεμάτα ἀπὸ ζουγραφίαι πού ζηγοῦσαν τὸ μάθημα καὶ τὸ ἔκαναν εὐχάριστο. Μοῦ ἔκαμε ἐντύπωση ἡ μέθοδός τους καὶ μὲ τί εὐκολία τὸ κοριτσάκι μάθαινε ὀνόματα πού καλὰ καλὰ ὁ ἴδιος δὲν ἔξερα. Μιὰ μέρα εἶπα στὴ μητέρα τῆς «γιὰτὶ δὲν τῆς παίρνετε κ' ἓνα Ἑλληνικὸ ἀρφαβητάρι;» «Μὰ καὶ πού νὰ βρῶ ἓνα τῆς προκοπῆς;» μοῦ ἀποκρίθηκε. «Ὅταν ἔμουν στὴν Ἑλλάδα πῆρα ἓνα μὰ εἶταν τόσο σχολαστικὸ καὶ τόσο κακοτυπωμένο πού τὸ παιδί τὸ ἔπιανε παραπονο ὅταν τοῦ τὸ διάβαζα.»

Σὰς βεβαιῶ πὼς ἡ Κυρία αὐτὴ οὔτε συλλογίστηκε ἐκείνη τὴ στιγμή τὸ γλωσσικὸ μας ζήτημα. Ἡ ζήτησις τῆς εἰδωσε ἀρκετὴ κρίση γιὰ νὰ καταλάβει πὼς τὰ παιδάκια σχολαστικότητες δὲ θέλουν.

Βλέπετε, ἐκεῖνος πού ἔχει κρίση δὲν ἀνακατῶνε: τὸ πείσμα τῆς καθαρεύουσας μὲ τὸ σφῆρο τοῦ σπιτιοῦ τοῦ. Ἀργότερα πού θὰ παραλάβουν οἱ δασκάλοι τὸ παιδί ἄς τὸ μάθουν τὴν πατριώτικὴ γλώσσα τοῦ Μιστριώτη—ἀφῶ εἴμαστε καταδικασμένοι ἀκόμα σ' αὐτὸ τὸ σύστημα.

Ἐνα παιδάκι πού ἀνατράφηκε στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἀκούγει σπῆτι τοῦ τῆν ἀληθινῆ Ρωμαϊκῆ γλώσσας—τὴν οἰκογενειακὴ καὶ ὄχι τὴ ντυμένη μὲ Κυριακάτικα ρούχα—θὰ ξεκαρδίζονταν ἀπὸ τὰ γέλοια ἂν ἀκούγε τὴ μητέρα νὰ τοῦ διαβάζει στὸ ἀρφαβητάρι ἀνήμα, θύρα, οἶνος, ἔδρα, οἶκος, ἄρτος καὶ τὰ παρόμοια. Δὲν τὸ συζητῶ κἂν πὼς τὸ ἴδιο θὰ κάμουν καὶ τὰ παιδάκια στὴν Ἑλλάδα. Μ' αὐτοῦ βλέπει τὸ δόρθωμα τοῦ κακοῦ εἶναι πρόχειρο. Δὲ θέλει τὸ παιδί νὰ διαβάσει—τὸ περιμένει βούρδουλας, ἡ γωνιά, ἡ νηστεία κ' ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέσα πού καταστρέφουν τὸ χαραχτήρα τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸ προετοιμάζουν κακὸ πολίτη. Τώρα ποιὸς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» θ' ἀρνηθεῖ αὐτὰ; Ἐτσι καταστρέφουμε τὰ παιδία μας στὴν Ἑλλάδα. Τώρα κοιτάξετε πὼς ἡ καλὴ μέθοδο κάνει τὰ παιδία μας στὸ ἐξωτερικὸ πῶς προκομένα. Ἐχουν καλύτερο χαραχτήρα, οὔτε μιὰ ψευτιά, οὔτε πείσμα. Ἔρουν ἀκόμα περισσότερες γλώσσες: τὸ κοριτσάκι πού σὰς ἔλεγα μιλεῖ τέλεια Ἑλληνικά, Ἀγγλικά, κ' Ἰνδιάνικα καὶ ξέρε ἓνα σωρὸ πράγματα πού οὔτε ὄνειρεύτηκαν οἱ συνομήλικές τῆς στὴν Ἑλλάδα. Μονάχα ὅσους ἔχει πεισματώσει ἡ καθαρεύουσα δὲ θὰ παραδεχτοῦν πὼς εἶναι ἡ μέθοδος τῆς προκομένης γλώσσας τους καὶ τίποτε ἄλλο ἢ αἰτία αὐτῆς τῆς διαφορᾶς. Ἐκεῖ πού ἄλλα ἔθνη προσπαθοῦν ν' ἀπλοποιοῦν τὰ βιβλία γιὰ τὰ παιδάκια, ἐμεῖς τὰ μπερδεύουμε καὶ τὰ κάνομε δυσκολώτερα.

Νὰ γιὰτὶ ἀνυπομονῶ νὰ δῶ τ' ἀρφαβητάρι: θὰ κάμει μεγάλο καλὸ καὶ θὰ τὸ πάρουν πολλοί. Θ' ἀνοίξουν ἐπὶ τέλους τὰ μάτια τους.

Καλοῦντα 12]6]06.

ΞΕΝΙΤΕΜΜΕΝΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΥΜΝΟΥΣ

Ο ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ

*Εὐγενικὸ φανέρωμα τῆς Ζήσης,
Ἦρδες σὰν ἡλιον ἀχίδα νὰ ζεσιάνης
Τὴν παγωμένη ἀπ' τὸ βοριά τοῦ μίους
Καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.*

*Πλούσια τὰ κάλλη τῆς ψυχῆς σου ἀφίνεις
Νὰ τὰ χαροῦν οἱ ξένοι κ' οἱ δικοὶ σου.
Κι' ὄλοι γιὰ σένα γίνονται σὰν ἓνας
Γλυκαδερός σου.*

*Ὁραῖο τὸ ὄρονο σταίνεις τῆς Ἀγάπης
Μὲς στὴν καρδιά σου καὶ καλεῖς μὲ λάθρα
Καθένα ἐκεῖ νὰ σμίξῃ τὴ φωνὴ του
Στὴν πρόσευκή σου.*

*Στάπλοσκιό τῆς γαλήνης σου ὄνειρεῖνθης
Νὰ γείρουν τῆς ζωῆς οἱ κουρασμένοι,
Νὰ σβῆσῃ στῶν ματιῶνε σου τὴ βροχὴ
Τοῦ πόνου ἢ φλόγα.*

*Στὴν τρικυμία τοῦ κόσμου ἢ δικαιοσύνη
Λιμάνι ἀπόσπεπο ἦρε τὴν ψυχὴ σου
Καὶ γίνηκε κρυφὴ σου δόξα ὁ θεῖνος
Τῆς πονεμένης.*

*Τὰ πλοῦτη, πού σκορπίζει ἢ Τύχη σ' ἄλλους,
Μάταια γιὰ σένα Πλοῦτος ἀκριβὸ σου*

*Εἶναι ἢ χαρὰ πού νοιώθεις γιὰ τῶν ἄλλων
Τὴν εὐτυχία.*

*Ἀμόλευτο τὸ πέρασμα σου μένει
Ἀπ' τὸ φαρμακερὸ τοῦ φτόνου χνώτο,
Κ' ὄψωνεσαι στὴν ἀγκαλιά τῆς Πλάσης
Σὰν ὄσπρος κρένος.*

*Πλάστης ζωῆς γλυκειᾶς κ' ὄνειρεμένης
Μὲ τὴν ψυχὴ γιομάτη ἠρδες κ' ἐσιάνης
Ἀγνάντια στὸν κακὸ τὴν ὄμορφιά τῆς
Νὰ τοῦ γνωρίσης.*

*Καὶ σὰν τραγοῦδι ἀρμονικὸ ἢ φωνὴ σου
Ἐχύνεται, καλῶντας τον σιμά σου,
Τὴ θύρα τῆς Παράδεισου νὰ κρούσης
Γιὰ τὸ διωγμένο*

*Κι' ἂν ἐνοιωσες τὴ λύσσα τοῦ θυμοῦ του
Ἄγρια νὰ πέφτῃ ἀπάνου σου, ἀπ' τὰ χεῖλη
Δὲ σοῦφυγε τὸ θεοτικὸ σου γέλοιο,
Ἄβελ αἰώνιε.*

Ὁκτώβρης 1905.

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝ Σ

ΚΟΡΦΙΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Φίλε «Νουμά».

Καὶ σήμερα παλε δὲν ἔχω κέφι γιὰ χαροῦμενες κουβέντες. παλε μὲ πόνου θὰ σοῦ μιλήσω, θὰ γκριναῶω λιγάκι, μὰ σὲ εἶσαι καλός, θὰ μὲ συμπαθήσης καὶ δὲ θὰ μοῦ ἀρνηθῆς τὴ φιλοξενία σου. Τὸ ξέρω.

Διάβασα—εἶναι μέρες τώρα—στὶς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες, πὼς ὁ Κοροιάτης πρωθυπουργός, μιλώντας σ' ἓναν Ἰταλὸ δημοσιογράφο, εἶπε, πὼς στὸν τόπο του, στὸν καλὸ κόσμον δὲ μιλιέται παρὰ ἢ Ἰταλικὴ γλώσσα καὶ πὼς τὰ Ρωμαϊκά τὰ μιλοῦν μονάχα οἱ χωριάτες μας.

Δὲν τὸ πιστέψα—καὶ πὼς μποροῦσα νὰ τὸ πιστέψω;—καὶ περίμενα πὼς γλήγορα θάβλεπα μὲ κάποιαν ἐπίσημὴ ὑπογραφή τὴν διάψευση αὐτῆς τῆς κουβέντας. Μὰ δὲν εἶδα τίποτα. Λοιπὸν εἶναι ἀλήθεια; Ἀησμόνησε τόσο ὁ Γ. Θεοτόκης, πού εἶναι πρωθυπουργός στὴν Ἑλλάδα καὶ πὼς γιὰ τοῦτο—ναί, μονάχα γιὰ τοῦτο—κάθε του λέξη εἶναι ἐπίσημη, κ' ἔτσι μιλώντας σὲ δημοσιογράφο τοῦ Ἔθνους ἐκεῖνου, πού μὲ τὴν μεγαλύτερη ἀφέλεια ἔγραψε στὸ χάρτη τὴν Κέρκυρα Isola Italiana, ἔπρεπε νὰ φανῆ περισσότερο ἀληθινός καὶ περισσότερο πατριώτης ἀπὸ ἄνθρωπος τοῦ σαλονιοῦ;

Ἐῖρουν ὄλοι, πὼς ὁ Θεοτόκης δὲν πολυδιαβάζει, μὰ νὰ μὴν ξέρῃ πράγματα πολὺ, πολὺ ἀπλὰ ὅπως εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ τόπου του καὶ ἡ ἱστορία τῆς γλώσσας του, φαίνεται ἀπίστευτο, ἂν κ' ἀληθινό. Ἐμεῖς ὅμως, φίλε Νουμά, στὴν Κέρκυρα μιλοῦμε ὄλοι τὰ Ρωμαϊκά καὶ τὰ μιλοῦμε μὲ καμάρ: ἂν ξέρουμε τὰ Ἰταλικά καὶ ἂν μᾶς ἔμειναν μερικὲς Ἰταλικὲς λέξεις, τοῦτο εἶναι: γιὰτὶ στάθηκαν χρόνια οἱ Βενετσιανοὶ στὰ Ἐφτάνησα κ' ὅπως οἱ Τούρκοι στὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, ἔτσι καὶ κείνοι δὲν μποροῦσαν παρὰ νὰ μᾶς ἀφήσουν κατὶ.

Ἴσως ὁ πρωθυπουργός νὰ μὴν ξέρῃ, καὶ γιὰ τοῦτο θὰ τοῦ τὸ μάθουμε, πὼς στὴν Κέρκυρα ἀπὸ τὸ 1854 εἶχαμε Ἑλληνικὸ Παρθεναγωγεῖο τέλειο τοῦ Κ. Ζαβιτζιάνου, πού ἰδρύθηκε γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὴ διδασκαλία τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, πού εἶχε γιὰ καιρὸ διακοπὴ ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοὺς, ὅπου ὅλα τὰ κορίτσια τῶν καλῶν οἰκογενειῶν κεί διδαχτήκανε κ' ὅπου ἡ Ἑλληνικὴ γλώσσα εἶχε τὴν πρώτη θέση καὶ κατόπι οἱ ξένες. Τὸ σχολεῖο κείνο κράτησε ὡς τὰ

1866 και τ' αποτελέσματα του — ντρέπομαι νάν το πω — είταν πολύ άνώτερα από τήν σχολαστική μόρφωση που δίνουν τά σημερινά σχολεία μας.

«Εύτυχής, άν έκ τών κόπων σου προκύπτει ωφέλεια είς τούς άλλους» είτανε ή άρχή του διευθυντή του κ' έτσι σήμερα έχουμε άκόμα στην Κέρκυρα δυό μαθήτρες του παρθενγωγείου κείνου, γριές, τήν Σταυρανίδη και Φιλόφυλο που ζούν δίνοντας μαθήματα από 'Ελληνικά κι από ξένες γλώσσες.

Τό 1868 άρχίζει νά λειτουργή στην Κέρκυρα τ' 'Αρσάκειο τά εγχειρίδιά του — για νά είμαστε σωστοί — γείνηκαν στις 16 του 'Οκτώβρη 1868 κα χωρίς καμμιά διακοπή από τότες διδάσκει τά 'Ελληνικά και μόνο τά 'Ελληνικά — γιατί λίγα Γαλλικά μαθαίνουν οι 'Αρσακειάδες — στα κορίτσια τής πόλης.

'Από τό 1836 είχαμε επίσημη τήν 'Ελ. γλώσσα στα Ειρηνοδικεία και στην ποινική διαδικασία (πραξ. Κοινοβουλίου τις 11 Γενναριού 1836), από τό 1849 τούς λόγους και τά πρακτικά τής Βουλής (21 Μαΐου 1849) και τό 1852 σ' όλες τις δημόσιες πράξεις.

Μά μήπως στην 'Ιόνιο 'Ακαδημία του Guilford ο Νεόφυτος 'Ιεροδιάκονος Βαμβας, ο Θεόκλητος 'Ιεροδιάκονος Φαρμακίδης, ο Κωνσταντίνος 'Ασάπιος, που διάδοχος του είτανε ο Χριστόφορος Φιλιππας, δέν είδιδασκαν 'Ελληνικά; (κοίτ. βιβλ. 'Επικρίσεις Μάρκου Θεοτόκη). Κι άν θελήσουμε νά τρέξουμε άκόμα μακρότερα, τόν 15ο αιώνα έχουμε τούς 'Ελληνοστάδες 'Αντώνιο 'Επαρχο, Νίκαντρο Νούκιο, τό Νικολ. Σοφιανό κι άλλους τούς άλλους, που μαζί με τούς Βυζαντινούς έδωσαν τόν πολιτισμό και — τολμάμε νά τό πούμε — τόν άνθρωπισμό και σ' αυτή τήν Ευρώπη.

Πώς λοιπόν, επίσημη πατριώτη μου, μεγάλε μας πρωθυπουργέ, δέν κατορθώσαμε μ' όλα τούτα νά μάθουμε 'Ελληνικά οι Κορφαίτες; Μας έχεις για νταυβάρια;

Μ' άν σύ τό πιστεύεις, έμεις δέν τό πιστεύουμε γιατί όχι μονάχα οι Κερκυραίοι μιλούμε 'Ελληνικά, μά όχι λίγο ή Κέρκυρα δούλεψε για τήν 'Ελληνική γλώσσα, μά κι άκόμα σήμερα δουλεύει. Στα σχολεία μας έρχονται κάθε χρόνο παιδιά από τή σκλαβωμένη 'Ηπειρο κι 'Αρβανιτιά και δώ μαθαίνουν τήν 'Ιστορία τους, είδω τή γλώσσα τους, είδω πείθονται πώς ή άληθινή τους μάνα είναι ή 'Ελλάδα και όχι ή 'Ιταλία, όπως σύ γαντιοφορεμένη πρωθυπουργέ,

που μονάχα τό Γαλαταίο έχεις καλοδιάβαση και τίποτ' άλλο, άφηνες νά πιστεύεις για νά τόν περιποιηθής, ο 'Ιταλός δημοσιογράφος.

Κέρκυρα 11/6/06.

E A Δ.

ΟΙ ΣΚΙΕΣ ΜΟΥ

Ποιές, φτωχοί μου σίχοι, νάναι
οι σκιές που άράδα πάνε,
κάθε μιά τους και ντυμένη
μιάν ψδή μου πικραμένη;

"Αχ! ποιές νάναι που περνούνε
και βαδιά θαμποβολούνε
σαν τιές με τά κλωνάρια
σε ρυακιού νερά καθάρια;

Νά! τίς βλέπω και διαβαίνουν
με τή θλιβερή σειρά τους
και χερονομούν και ραίνουν
νεκρολούλουδα μπροστά τους...

Πώς πονώ σαν τίς κυτιάζω!...
Ποιές, φτωχές στροφές μου, νάναι
οι σκιές που τόσο μοιάζω;...
οι σκιές που κλαίν' και πάνε;...

Νάμαι γώ, πικροί μου σίχοι;
Νάναι ο μαυρός ποιητής σας
που τήν τραγική του τόχη
έντυσε με τή μορφή σας;...

Ναί! σε κάθε μιά ψδή μου
ξαναβλέπω μιά μορφή μου,
που σά φάντασμα διαβαίνει
άγκαθοστεφανωμένη!

Ναί! σε κάθε ποιήμά μου
ένας ίσκιος και προβάλλει,
με τό ίδιο άνάστημά μου
τό γιομένο μου κεφάλι.

Σημ. του 'Νουμα. Τα δυό αυτά ποιήματα, παρμένα από τόν τόμο του κ. Τανταλίδη, είτανε νά δημοσιευτούνε στο περασμένο φύλλο κάτω από τό κριτικό γράμμα του κ. Παλαμά, για νάχουν έτσι οι άναγνώστες μας μαζί με τήν κρίση του Π. και μερικούς στίχους του ποιητή. Δέ χωρέσανε όμως στο περασμένο φύλλο και γι' αυτό δημοσιεύονται σήμερα.

Δες κ' ή Μούσα με λυχνάρι
μαγικό τό φώς της ρίχνει
και τό μαυρό μου άχνάρι
από βυθό τους μέσα δείχνει!

Κ' οι σκιές όλο περνούνε...
με σπασμούς χερονομούνε,
κ' είναι ή κάθε μιά ντυμένη
μιάν ψδή μου πικραμένη!...

ΦΟΥΡΤΟΥΝΑ

Σκοτεινά τρομάρα!
και βοή κι άντάρα
πέλαγο, στεριά!
Σύννεφα μουνγκρίζουν
και με λύσσ' άφρίζουν
κύματα θεριά!

Η ψυχή μου τρέμει
στο κορακοθέμι
που γυροπειτά...
θάραζε τό μάτι
των κοράκω κάτι
πούν' του θανατά!...

Ναί! καράβι, σ' είδα
σ' αστραπής άχιίδα,
που μ' άπελπισιά
πάς, ψυχή χαμένη.
μέσ' στή μανιασμένη
κοσμοχλασιά!...

Σκοτεινά τρομάρα!
και βοή κι άντάρα
πέλαγο, στεριά!
φοβερά μαυράδια
τρέχουνε κοπάδια
στην άπλοχωριά!...

Είν' όλ' οι πνιγμένοι
που βαδιά σιρωμένοι
χρόνια! καρτερούν...
Κάτι στα σκοτιάδια
τά νεκρά κοπάδια
βγήκαν και θωρούν...

Πάγωσ' ή καρδιά μου!
φτάνουνε σταυτιά μου

ΠΗΛΙΡΩΤΙΚΑ ΔΗΗΗΜΑΤΑ

ΣΤΑ ΚΥΜΑΤΑ

—Στρίγλα, έφας τόν άντρα σου, έφας τή θυατέρα σου, τώρα έφας και τό γαμπρό σου! Τόν κατάντησες, μωρή, μαραζιάρη γέροντα, μωρή, τόν έκαμες. Γιόμισες τό σπίτι σου κουρκοσουριά και κακοριζικιά, κ' έχεις μούτρο και βγαίνεις στον κόσμο;

—Νά κοιτξς τή δουλιά σου, έσι παλιοσοκακιάρα, και τό τί κλει ή πόρτα σου που είναι χαρβαλο, και μη σε μέλει τί κάνει ο κόσμος. 'Ακούς ή δέν άκούς; νά μη άνοίξω τό στόμα και δέ βρω άκρη...

Σάλαγος και ταραχή γίνονταν στο μαχαλά από τόν καυγά που είχε άνάψει. Η Μήτραйна του Λάππα από μιά κόττα τής γειτόνισσας, που τής είχε χαλάσει τά λάχνα στον κήπο, λογόφερνε με ταύτην πολλή ώρα κι' αγάλια αγάλια άναψε ο καυγάς.

'Όλα τά παραθύρια γιόμισαν κεφάλια που άφικράζονταν κ' έπαιοναν κάθε λόγο που έλεγε ή μιά κ' ή άλλη για νά ιδούν ποιά θα πη περισσότερο.

Η Μήτραйна τις έκοίταξε μιά βολά άγρια, κοκκίνης και τις έθρισε.

—Τί βγήκαταν, μωρ' έσεις, και κοιτάτε; κάνα θέατρο είναι ή κάνας γάμος γίνεται;

'Όλα τά παραθύρια έδεισαν, όσο νά πεις ένα, κι' ο καυγάς μιά έναθε, μιά έσθηνε.

'Αξαφνα ή Μήτραйна έάνοιξε από μακριά τό γαμπρό της, άφηκε τόν καυγά και μπήκε μέσα γλήγορα.

Κείνος προσπέρασε κ' έκαμε κατά τό σπίτι του. Ένα παλληκάρι ως είκοσιπέντε χρονών μ' όλο τό λεβέντικο κορμί του φαίνονταν πώς περπατούσε σαν κουρασμένος από βαριά δουλιά. Ξανθός και ψηλός με πανιασμένο πρόσωπο, που ή μεστωμένη στοργυλαδα του έδειχνε τήν παλιά γερωσύνη. Σιγά σιγά, σά νά μέτραε τά ποδάρια, τράβας συλλοισμένος και καμπουριασμένος.

Οι γειτόνισσες έκαμαν πώς βγαίνουν στα παραθύρια, τόν κοιτάζαν καλά και στο πρόσωπό τους σαν βασιλεμένος ήλιος άργοδείχτηκε μιά ξανάδα και μιά ψυχοπόνια και μιά τους γλυκή και συμπονετική

ματιά άνακατώθηκαν.

Πέρασε από τή βύση κι' όσες γυναίκες είταν εκεί, άλλα τόσα μάτια καρφώθηκαν άπάνω του. 'Αφηκαν κι' αυτές μιά στιγμή τούς κόπανους και τις βουτσέλλες και κοιτάχτηκαν ή μιά τήν άλλη.

—Μωρέ θυμάσαι τί λεβέντης είταν; έλεγ' ή μιά.

—'Ακούς εκεί, νά τόν καταντήσουν σε τίτιο χάλι! έκαν' ή άλλη κι' όλες κάτι μουρμούριζαν.

—Που μαζώθηκαν όλο στρίγλες, μάνα και θυατέρα, και βαλθηκαν νά του πιούν τό γαΐμα σάταν τή στάλα!

—Μωρ' αυτή είναι Φαραώνα! 'Όλη μέρα με τις γούφτισσες έχει νά κάμει.

—Δέν τήν είδες πώς είναι μαύρη, έτσι, από τό κακό της.

—Τις νύχτες όλο στο πελιαύρι γυρνάει και κυνηγάει νά πιάσει τά νυχτοπούλια — φαίνεται σαν δζ' άπ' είδω που πετάει.

—Κρίμα στα νιζτα του! Τίτιο παλληκάρι νά συγκαίεται παράκαιρα σαν τ' άπότιγα λάχνα στην ξέρη.

Κ' έπικαν πάλε τόν κόπανο και τήν πλύση κι' άλλες ζαλώνονταν τις βουτσέλλες κι' άλλες τις γιόμιζαν κρύο νερό.

δρῆνοι μακρῖνοι...
 λές πώς οἱ πνιγμένοι,
 ὄλοι μαζωμένοι,
 κλαίνε, μὰ φωνή!...

Σ' ἀστραπῆς ἀχτίδα
 δὲ σὲ ξαναῖδα,
 ὦ! καράβι πιά...
 Κ' εἶδα πιά τὴ μέρα,
 ἔρημ πέρα πέρα
 θαλασσοτοπιά...

Ἡ ψυχὴ μου τρέμει
 σὶς κορακοδέμ
 ποὺ κλωθογυρνᾷ...
 δῶραξε τὸ μάτι
 τῶν κοράκω κάτι
 π' ὁ γυαλὸς κερνᾷ...

Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

ΓΙΑ ΕΝΑ ΦΙΛΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ.

Τὰ ἔθρα μου γιὰ τὴ νεοελληνικὴ φιλολογία ποὺ δημοσιεύθηκαν τελευταῖα στὴ «Ζυγαριά» τῆς Μόσχας καὶ μεταφραστήκανε ρωμαίικα στὸ «Νουμά» παρακινήσανε δυὸ - τρεῖς φίλους μου στὴν Ἀθήνα νὰ μοῦ γράψουνε τὴ γνώμη τους γιὰ τίς κρίσεις μου. Σ' ἕναν ἀπ' αὐτοὺς θαρρῶ πὼς πρέπει ν' ἀπαντήσω δημόσια γιατί, καθὼς φαίνεται, ἔδωσα ἀφορμὴ νὰ παρεξηγηθοῦνε κάποιες γνώμες μου.

Ὁ φίλος μου ποὺ ἀγαπάει πολὺ τὸ Νιρβάνα, μὰ ἀκόμα περισσότερο ἀγαπάει τὴν ἀλήθεια καὶ τὴ δικαιοσύνη βρῖσκει πὼς δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ προτιμῶ ἀπ' ὅλους τοὺς Ἕλληνας πεζογράφους τὸ Νιρβάνα, γιατί «δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθῆ ὡς δηγηματογράφος οὔτε μὲ τὸν Παπαδιαμάντη, οὔτε μὲ τὸν Καρκαβίτσα, οὔτε μὲ τὸν Ξενοπούλου». Βρῖσκει ἀκόμα πὼς ἄδικα εἶπα τὸν «Κόκκινον Βράχον» τοῦ Ξενοπούλου «γλυκοαισθηματικὸν» γιατί δὲν μπορεῖ νὰ μὴ μοῦ ἔκαμε ἐντύπωση ἡ ὁμορφιά τοῦ ἔργου στὴν ἀλήθειαν τῶν χαρακτήρων καὶ στὴν ψυχολογία, καθὼς καὶ στὸ ὕφος καὶ στὴ γλώσσα ἀκόμα τῆς περιγραφῆς. Καὶ ἐπὶ τέλους στοιχηματίζει ὅτι δὲ διάβασα τὸν «Κόκκινον Βράχον !!!». Στὶς δυὸ πρώτες παρατήρησεις πρέπει ν' ἀποκριθῶ δηλώνοντας τὴν

αἰσθητικὴ μου γνώμη, μὰ στὴν τρίτη τί μπορῶ ν' ἀπαντήσω; Νὰ βεβαιώσω τὸ φίλο μου πὼς διάβασα τὸν «Κόκκινον Βράχον»; Δὲ γνωρίζω τίς ἠθικὲς συνήθειες τῶν κριτικῶν στὴν Ἑλλάδα· εἶδω τουλάχιστο στὴ Ρουσία, ὅταν γράφομε ἕνα ἄρθρον κριτικὸ καὶ τὸ ὑπογράφω μὲ τ' ὄνομά μας, δὲ θὰ βρεθῆ οὔτ' ἕνας ἀναγνώστης νὰ ὑποπτευθῆ πὼς γράφει ὁ ἀρθρογράφος γιὰ πράγματα ποὺ δὲ διάβασε, γιατί κανενὸς σοβαροῦ ἀρθρογράφου ἡ συνείδηση καὶ ἡ ἠθικὴ ἀγωγή θὰ τοῦ ἐπιτρέψουνε ποτε νὰ γράψῃ ψέματα. Γιὰ μᾶς εἶδω στὴ Ρουσία ὁ τυπωμένος λόγος εἶναι ἱερὸς ποὺ ξέρουν νὰ τὸν σέβονται καὶ συγγραφίαιδες καὶ ἀναγνώστες. Στὴν Ἑλλάδα φαίνεται κάποτε συμβαίνουν κι' ἀλλοιώτικα. Γιατὶ ἴσια ἴσια τὸ ψεγάδι αὐτὸ ποὺ θέλει νὰ βρῆ στὸ ἄρθρον μου ὁ φίλος μου, δηλαδή πὼς γιὰ κείνα τὰ ἔργα ποὺ γράφω δὲν τὰ χω διαβάσει, τὸ βρῖσκω καὶ στὸ γράμμα του, καὶ κατὰ παράξενη σύμπτωση καὶ σὲ μιὰ μικρὴ σημείωση ποὺ τυπώσανε τὰ «Παναθήνια» (τεύχ. 15 Μαΐου) γιὰ τὰ ἔθρα μου. Τὰ «Παναθήνια» βεβαιώνουν πὼς «ὁ κ. Λυκιαρδόπουλος γράφει εἰς τὸν «Νουμά» περὶ τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς φιλολογίας», ἐνῶ ἂν διαβάζανε μὲ προσοχὴ ὅσα τυπώθηκαν στὸ «Νουμά» θὰ μαθαίνανε πὼς τὰ ἔθρα μου γραφτήκανε ρούσσικα, γιὰ ρούσσικο κοινὸ, δημοσιεύθηκαν σὲ ρούσσικο περιοδικὸ, καὶ ὁ «Νουμάς» εἶχε μόνον τὴν καλωσύνη νὰ δημοσιέψῃ τὴ ρωμαίικη μετάφραση.

Τὸ ἴδιο κι' ὁ φίλος μου ὅταν βεβαιώνει πὼς ἔβαλα πίσω ἀπὸ τὸ Νιρβάνα τὸν Παπαδιαμάντη. Ἄς ἀνοίξῃ ὁ φίλος μου τὸ «Νουμά» ἀριθ. 197, σελ. 10, στηλ. 2, γραμ. 6, καὶ παρακάτω, καὶ θὰ δῆ πὼς πρῶτα πρῶτα ξεχωρίζω τὸν Παπαδιαμάντη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων δηγηματογράφων, ἂν καὶ γράφω παρακάτω πὼς «ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς πεζογράφους Ἕλληνας πρέπει ἰδιαίτερα νὰ σημειωθῆ ὁ Νιρβάνας». Ἐδῶ πρέπει νὰ ζηγηθῶ. Πρῶτα πρῶτα καθὲ κριτικὴ εἶναι πάντα γνώμη ἀτομικὴ, καὶ καθὲ κριτικὸς πρέπει πρῶτα ἀπ' ὅλα νὰ χεῖ δικὸ του γούστο, ἀτομικὸ. Παντοῦ ὅπως λέει κι' ὁ Ὁσκάρ Οὐάιλντ σ' αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς αἰσθητικῆς, στὰ «Intention» του: a critic canod be fair. Δεύτερο, τὰ ἔθρα μου γραφτήκανε γιὰ κοινὸ ρούσσικο, δηλ. γιὰ ἀναγνώστες ποὺ τὴ νεοελληνικὴ φιλολογία τὴ θεωροῦν ὡς ἔκφραση γενικῶν παγκοσμίων ἰδεῶν, καὶ γι' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τὰ κρίνω μὲ μάτια ρούσσικα καὶ ὄχι ρωμαίικα. Γι' αὐτὸ ἂν καὶ ἀναγνωρίζω, καὶ

τόγραφα, πὼς ὁ Παπαδιαμάντης ἀξίζει γιὰ τὴν ἑλληνικὴ φιλολογία ὡς ἀνεξάρτητη ἀντίληψη περισσότερο ἀπ' τὸ Νιρβάνα, γιατί ὁ Παπαδιαμάντης περιγράφει πρωτότυπα ρωμαίικα χρώματα, ρωμαίικες ψυχές, ρωμαίικη ζωὴ, ρωμαίικους πόνοους, ρωμαίικες χαρὲς, γιὰ τὴν ἑλληνικὴ φιλολογία ὡς μερίδα τῆς παγκόσμιας, ποὺ ἐν γένει προσπαθεῖ νὰ βρῆ τὸ ἰδανικὸ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ἡλάκερον, χωρὶς νὰ ξεχωρίζει φυλὴν καὶ ἔθνος, ὁ Νιρβάνας στὰ ἔργα του (μὲ ὅλη τὴν ζήνη ἐπίδραση ποὺ φαίνεται σ' αὐτὰ) ἔχει ἰδιαίτερη σημασία. Κ' ἔτσι μὲ καταλάβαινε οἱ ρούσσοι ἀναγνώστες κι' ὁ ρούσσικος τύπος ποὺ ἔκρινε τὰ ἔθρα μου.

Τρίτο — ἡ «Ζυγαριά» εἶναι ὄργανο μὲ μιὰ δριμυμένη ἰδέαν καὶ μὲ δριμυμένον πρόγραμμα. Κι' εἰμὲς ποὺ ἀποτελοῦμε τὴ σύνταξή της κι' ὄλοι ποὺ γράφουμε στὶς στήλες της, ἔχουν δριμυμένη γνώμη περὶ τέχνης καὶ τῶν σκοπῶν τῆς τέχνης. Γι' αὐτὸ ἀπαιτοῦμε ἀπὸ ἔργο ποὺ θέλει νὰ ὀνομαστῆ ἔργο δημιουργικῆς Τέχνης νὰ ἰκκράζῃ κάπια ἰδέαν, καὶ ὄχι νὰ εἶναι μιὰ ἀπλὴ φωτογραφία σὲ λόγια, ἢ μιὰ ἀπλὴ περιγραφή. Μιὰ φωτογραφία ὅσο καλὴ κι' ἂν εἶναι μένει πάντα ἔργο μηχανικὸ, νεκρὸ, καὶ ὄχι δημιουργημένο. γεννημένο στὰ μυστηριώδη βάθη τῆς ψυχῆς. Καὶ γι' αὐτὸ ὁ «Κόκκινος Βράχος» ἔργο Τέχνης, ἀληθινῆς Τέχνης, δὲν εἶναι ἴσια, ἴσια γιατί ἔχει τόση ὁμορφιά στὴν ἀλήθειαν τῶν χαρακτήρων, καὶ τῆς ψυχολογίας, καθὼς καὶ στὸ ὕφος καὶ στὴ γλώσσα τῆς περιγραφῆς. Κι' ἂν ὁ Ξενοπούλος ἀντὶ νὰ σέρνῃ ὅλες αὐτὲς τίς ὁμορφίαις στὴν ὑπερβολή, καὶ τίς φωτογραφίαις τῶν ἠρώων του νὰ τίς χρωματίζῃ (σὰ ποὺ βλέπει κανεὶς καμιά φορά χρωματισμένες cart-postales) καὶ νὰ τίς μεταμορφώσῃ σὲ ζαχαρένιες κοῦκλες, εἶδεν ἄλλῃ προσοχὴ στὸ ζήτημα, τὸ σκοπὸ (σκοπὸ, ὄχι χρῆση) ποὺ ἔχει τὸ ἔργο του, τότε εἶμαι βέβαιος πὼς δὲ ἔθραφα ὅτι εἶναι ἀγλυκοαισθηματικὸς. Τὰ «Παναθήνια» ἀποροῦν ποὺ εἶπα τὸν Ξενοπούλου Ἕλληνα Τσίχλωφ, καὶ παρακάτω γράφω πὼς στὸν «Κόκκινον Βράχον» εἶναι γλυκοαισθηματικὸς. Ἀπλούστατα θέλησα νὰ δείξω πὼς καθαρὰ στοὺς ρούσσους ἀναγνώστες τὴ θέση στὸ εἶδος τῆς τέχνης ποὺ βασταεῖ ὁ Ξενοπούλος στὴ νεοελληνικὴ φιλολογία, καὶ ὄχι τὴ σημασία. Κι' ἔπειτα μήπως τὰ «Παναθήνια» εἶναι τόσο βέβαια πὼς ὁ Τσίχλωφ δὲν εἶναι σὲ καπια ἔργα κι' αὐτὸς λίγο γλυκοαισθηματικὸς.

Ἐλπίζω πὼς μ' αὐτὲς τίς γραμμὲς ξήγησα τοὺς λόγους γιατί στὶς κρίσεις μου ξεχωρίζω τὸν ἕνα συγγραφεὶ ἀπ' τὸν ἄλλο περισσότερο ἢ λιγότερο, καὶ γιατί ἐγὼ ποὺ γράφω στὰ ξένα γιὰ τὴν ἑλληνικὴ φιλολογία δὲν ἀξιοκρατῶ τὴν ἀλήθειαν ἔτσι ποὺ τὴ θέλει ὁ ἀγαπητὸς μου φίλος.

Μόσκα, 30 τοῦ Μᾶη 1906.

MIX. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

Κι' ὁ Γιάννης ὁ Σταβᾶς χάθηκε στὸν κατήφορον κι' ἔφτακε στὸ σπίτι του. Ἄκριτος ξαπλώθηκε καταγῆς σὰν πεθαμένος, κι' ἂν δὲν τῶκρεναν, δὲ θὰ ταραζόνταν ἀπ' ἐκεῖ ὄρες.

Ὁ Γιάννης εἶχε χάσει μικρὸς τὸν πατέρα κ' εἶχε πιασθεῖ μοναχὸς του ἕναν καφενὴ στὸ χωριὸ, ὅπου ἔκανε καὶ τὸν μπαρμπέρην. Ζοῦσε καλὰ μὲ τὴ μάνα του, ποὺ εἶταν ἡσυχὴ κ' ἡμερὴ σὰν ἀρνί. Μὲ κανέναν δὲν εἶχε ἀλλάξει κακὸ λόγον στὸ σπιτάκι της μονιασμένη μὲ τὸ γιὸ της. Κι' αὐτὸς ξενιοασμένος κοίταε τὴ δουλιὰ του καὶ τὸ σπίτι του. Τὸ πουρνὸ πουρνὸ ἔκαινε τὸ καριοφίλι του, τὴ γλυκόλαλη πέρδικά του, τὰ τρίχινα βρόχια του καὶ πήγανε γιὰ κυνήγι. Κι' ὅταν δὲν ἔφερνε κανέναν πέρδικον, κάπιο λαγὸ θῆχε κρεμασμένον στὴν πλάτη. Κατόπι ἀνοίγε τὸν καφενὴ του καὶ τὸ μεσημέρι γυρίζει στὸ σπίτι του. Μὰ ὅσες βολὲς πέρναε ἀπὸ ἕνα σπίτι, ὄλο ἐκεῖ στὸ φράχτη, πίσω ἀπὸ μικρὴς ἀγριοσυκιῆς, κάτι ταραζόνταν καὶ κάπιοις ἦσκιοι φαίνονταν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ φύλλα ποὺ στέκονταν ὀρθὸς. Κι' ὁ Γιάννης κοντοστέκονταν λιγάκι καὶ πάλι ξενιοαστος ἔφευγε. Μὰ κάθε μέρα τὸ ἴδιο γίνονταν κι' ἀγάλια ἀγάλια κάπια χαρὰ τὸν ἔκαινε νὰ γυρναε τὸ μάτι του ἐκεῖ καὶ μ' ἕνα χαμόγελο νὰ κοιτάει. Μιὰ μέρα εἶδ' ἕνα δάχτυλο

κι' ἀργότερα δυὸ καὶ κατόπι τρεῖς, τέσσερα καὶ στὸν πάτον ἕνα χέρι. Κι' ὅσες βολὲς τῶρα πέρναε ἀπ' ἐκεῖ, χωρὶς νὰ θέλει τὸ μάτι του πηγαινε στὸ χέρι καὶ ταραζόνταν — μὲ φόβον τῶνοιαθε — ἡ καρδιά του καὶ στένευε ἡ ἀναπνοιά. Καὶ συχνὰ γύρναε καὶ κοίταε πάλι πίσω τὸ χέρι. Κ' ἤθελε νὰ μάθει ποῖο εἶταν αὐτὸ τὸ χέρι καὶ τὸ ἔβλεπε πιότερο νὰ τὸ γνωρίσει, νὰ τὸ καλοθυμᾶται καὶ τοῦ φαίνονταν σὰν κάτι ποὺ τὸν τήραε καὶ τοῦ γελοῦσε. Εἶχε καταλάβει πὼς εἶταν ζερβὸ χέρι καὶ τὸ θυμοῦνταν ἀπ' ὅζω ποὺ στέκονταν καὶ ποῦ ἀκούμπαιε κι' ἀπὸ ποιά κλωνάρια ἀνάμεσα ἔβγαине καὶ ποῖο φύλλον ἐκρυβε τὸ μπράτσον ποὺ γλίστραε μέσα στὰ κλαριά καὶ τὰ πλατιά του φύλλα κόκκινα καὶ παχουλὸ. Ἐνα Σάββατον πηγαίνοντας βιαστικὰ — εἶταν μέρα παζαρίου — στὸ σπίτι νὰ δαγκάσει ψίχα ψωμί εἶδε τὸ χέρι, μὰ τὸ μικρὸ τὸ δάχτυλο εἶταν κρυμμένο καὶ τῶνε μὴ ἀπορία: γιατί κείνο τὸ δάχτυλο δὲ φαίνονταν κι' ὄχι ἄλλο; Τὸ μικρὸ κείνο; Μπᾶ, δὲ βαριέσαι, ἔτυχε κείνο καὶ δὲ φαίνεται, εἶπε πάλι μὰ τί διάολο, ὄλοῖνα κείνο ἔλειπε; Καὶ τίς ἄλλες μέρες δὲ φαίνονταν τὸ δάχτυλο κι' αὐτὸς ἔκανε, ξαναῖκανε αὐτὲς τίς σκέψεις, μὰ καμιά αἰτία δὲν ἤβρισκε. Καὶ δὲν μπόρηγε νὰ ἡσυχάσει, γιατί τὸ δάχτυλο ποὺ ἔλιπε τοῦ φανερώονταν μπρο-

στά. Καὶ δὲν καταφέρει νὰ μάθει τίνας εἶταν τὸ χέρι μὲ τὸ κρυμμένο τὸ δάχτυλο. Στοὺς φίλους του ντρέπονταν νὰ τὸ ρωτήσῃ, στοὺς δικούς του — παιδιὰ γιὰ παντριά — ἀκόμα χειρότερα. Μὰ δὲν ἄργησε νὰ καταλάβει ὅτι ἡ θυκτέρα τοῦ Μήτρο Λάππα θὰ εἶταν. Κι' ἂν εἶταν ἡ μάνα της, ποὺ εἶταν κι' αὐτὴ νιά;

Πολὺν καιρὸ βασταζε ἔτσι κι' ἄξαφνα πάνω στὸ χρόνο βλέπει ἄλλο χέρι, τὸ δεξιὸ καὶ τὸ ἕνα δάχτυλο κλεισμένο, σὰν νὰ κρατοῦσε, κείνο, τὸ μυστικὸ ὄλο. Τῶρα πέρναε καὶ δὲ στέκονταν καθόλου νὰ κοιτάξῃ, παρὰ ἔριχνε μιὰ κρυφὴ ματιὰ καὶ βιάζονταν νὰ φύγει. Καμιά βολὰ μὲ τὰ μάτια κάτω οὔτε ντρέμασε νὰ γυρίσει κατὰ ἐκεῖ. Μόνον σὰν ἔφτανε στὴν κόχη τοῦ ἀντικρυνοῦ σπιτιοῦ μὲ τὸ ἕνα τὸ χέρι τήραε τὸ χέρι ποὺ τραβιόνταν. Καὶ δὲν τῶφευγε ἀπὸ τὸ νοῦ ὅτι νῆκανε τὸ χέρι ἔβλεπε κι' ὅταν τίποτε δὲν ἔκανε τόσον πιότερο καὶ φανερώτερα τοῦ φανίζονταν τὸ χέρι μὲ τὸ κλεισμένο τὸ δάχτυλο.

Τὸ πῆρε ἀπόφαση μιὰ μέρα νὰ πάει στὸ σπίτι της, μπορεῖ καὶ νὰ τὴν ἔβλεπε. Μὰ δὲν ἤβρισκε πρόφαση. Τότες ζῶνε τ' Ἀη Δημητρίου, ἀλλὰ μὲ ποῖον πάλι νὰ πάει; Κεῖνὴ τὴν ἡμέραν εἶχε ἀπολύκει ἡ ἐκκλησιά καὶ καθόνταν μὲ κάτι φίλους στὸ παζάρι. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς εἶταν ἐδικὸς μὲ τὸ Μῆ-

Ο ΝΟΥΜΑΣ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ
ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10. Για το Έξωτερικό
Φρ. 10. 10

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΗΣΚΕΤΑΙ: Στα κιάκια της Πλατείας Συντάγματος, Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιόδρομου (Οφθαλμιατρείο), Κουλλής, Σταθμού Υπόγειου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Έξαρχεια) στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (δόξος Σταδίου, αντίκρυ στη Βουλή).

Η συνδρομή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
ΚΑΙ
ΠΡΑΜΑΤΑ

ΠΟΙΑ

είναι τα ήθικα και ποιά τάνήθικα έργα που παίζονται στα καλοκαιριάτικα θέατρα; Ζήτημα σπουδαίο που πάνον σ' αυτό γραφτήκανε μερικά άρθρα, άκουστήκανε μερικές γνώμες, είπε κι ο κ. Αμπελάς τή γνώμη του κ' έτσι συχάσαμε. 'Ο Λάσκαρης μίλησε έμπορικά και πολύ σωστά: «δταν, είπε, με τα ήθικα έργα δέν πατάει ψυχή στα θέατρα, οι θεατρίνοι θάναγκαστούνε να παίζουνε ανήθικα για να μὴν φορήσουν απ' τή πείνα». 'Ο Σταθόπουλος μπήκε πιο βαθιά στο ζήτημα και μᾶς απόδειξε με σιδερένια πιχειρήματα πως ήθικώτερο έργο είναι το «Ξυνό φρούτο» και ή «Κοραλία» παρά το άναγνωσμα που δημοσίευσέσαν μιά Αθηναϊκή φημερίδα παρουσιάζοντας το Χριστό γι' άγαπητικό της Μαγδα-

τρο Λάππα κ' είπε στην παρεια να πέν να του κάνουν βίζιτα. 'Ο Γιάννης αυτό ζήτας και κίνησε μαζί τους. Στη θύρα που έμπαινε λίγο έλειψε να πέσει, γιατί ένα σύρμα είχε ανακατωθῆ στα πόδια του. Τους πρόσφεραν καφέ, του καθένα χωριστά. Αυτός δι μπόρεσε να τον άποσιεί, ήταν πολύ γλυκός. Στο έβγα περνώοντας από τον κήπο είδε μιά νιά να κορολογάει λάχανα σκυμμένη κι' άνασκουμπωμένη. Άμια τήν άγνάντεψε, κάσι βαριά χτύπησε στην καρδιά του και το χέρι του φάνηκε μπροστά και του πλάκωσε τα στήθη και χιλίστησε. Με το στανιό σκάριασε τα πόδια του, χωρίστηκε απ' τους φίλους και κίνησε για το σπίτι. Έπεσε ίσα και μονάχα το μεσημέρι σηκώθηκε για να φάει. Η μάννα του είχε βάλει το φαγι στη στιά κ' έβρασε όσο νήθει από τα σπύτια που πήγε, άμα απόλυκε ή εκκλησιά. 'Ολην τήν ημέρα δι βγήκε δζω ή Γιάννης και το χέρι τον βασάνιζε και το κίρτσι του κήπου του άνεβοκατέβαζε τα στήθη συχνά, συχνά.

Πολλά κορίτσια του είχαν έρθει γι' άραβδωνα, αλλά σε κανένα δέν έδινε λόγο. Του είχαν έρθει κι' από του Λάππα, κ' ή μάννα του αὔτε ν' άκούσει ήθελε. Κείνις τίς μέρες ζαναήρθαν παλς κι' ο προξενητής δέν έφυγε με άδικα τα χέρια. 'Ο Γιάννης γύρι-

ληγής και γι' άντεραστή του 'Ιούδα. 'Οσο για τή γνώμη του κ. Αμπελά, αυτή δέν μπορούσε παρά να είναι Αμπελάδικη καθώς και τα δράματά του.

Το ζήτημα λύνεται μόνο άμα μπει έτσι «κάθε ώραίο προάμα είναι και ήθικό, και κάθε άσκημο είναι κι ανήθικό». Σύμφωνα με τήν άρχή αυτή, τα έργα του Αμπελά, του Δημητρακόπουλου και μερικῶν άλλων Λασσάνειων και Παντελίδειων ήθικολογίων δέν μπορούνε να περάσουνε για ήθικά. Τα έργα του Παγιερών, του Μπράκο και τῶν άλλων που μᾶς δίνει ή «Νέα Σκηνή» και το θέατρο του Λεπενιώτη είναι ήθικώτατα. Μᾶ δέν είναι μόνο ή τεχνική τους όμορφιά που τα κάνει ήθικά: είναι και ή ουσία τους. Στο «Ξυνό Φρούτο» λ.χ. θά μάθεις πως άμα πατήσεις τα πενήντα δε σέ συμφέρει να παντρευτείς κοριτσάκι δεκαξή χρονών, γιατί αν το κάνεις θά πάθεις ό,τι κι ο ήρωας του Μπράκο. Πρέπει νᾶναι κανείς Αμπελάς, νᾶχει πάρει δέκα ντουζίνες δάφνες σε δραματικούς άγῶνες, και νᾶχει γράψει δέκα «Αρτεμισίες» και είκοσι «Κλεοπάτρες» για να νᾶ βρούκει ανήθικα τα τέτα έργα. Αν έχουνη δυό τρείς λίγο ξεσκισμένες φράσεις και μιά δυό σκηνές όχι και τόσο καλογερίστικες, μὴν πάρεις μαζί σου στο θέατρο τή γυναίκα σου ή τήν κόρη σου, αν και πάλι λιγώτερο έχεις να φοβηθείς αυτά τα έργα από τάλλα τα «ρωμαντικά» που ύμνουνε τους φυσικούς έρωτες και τις αισθηματικές άτιμιές. Τήν «Κυρία με τις Καμέλιες» του Λουμά δέν ύπάρχει Αρσακειάδα που να μὴν τή διάβασε και δέν ύπάρχει Α τ θ ις του κ. Νέη που να μὴν τήν είδε στο θέατρο. Κι όμως ανηθικώτερο έργο—στην ουσία τους—έννοείται—απ' αυτό δέν ύπάρχει. Κι όμως κανένας κ. Αμπελάς και κανένας κ. Πάπ και κανένας άλλος κ. Ταρτούφος δι βρέθηκε να νᾶ χτυπήσει. Είναι, βλέπετε, ήθικό έργο αυτό γιατί έξυμνει τους α ι σ τ η μ α τ ι κ ο υς έρωτες μιανῆς κοκόιας!

Δε μᾶς άφίνουνη ήσυχοις! Μᾶς σώνουνη οι κορόοι και ή Βουλή: τί μᾶς ένοχλουνε και με τις ήθικολογίες τους; Ένας κύριος βόηκε ά ν ή θ ι κ ο το «Ξυνό Φρούτο» πούναι βγαλμένο από τις μεγάλες άλήθειες τῆς φύσης και τῆς ζωῆς και βόηκε ή θ ι κ ο το «Έναιτικον» που μιά παντρεμένη άπατάει τον άντρα της και ευεργέτη της από λόγους... αισθηματικούς. Αυτό που λέγαμε δηλαδή.

σε τή γνώμη τῆς μάννας του και τᾶσιασαν. Ένα βράδι τέλος άλλαξαν το δαχτυλίδι. 'Ο κόσμος όλος παραξενεύτηκε άκούοντας τέτιον κραβδωνα που ποτέ δέν τον πάντεχαν.

Το χέρι είχε τραβηχτεί από το φράχτη και τί ποτες δι δείχνονταν εκεί. Τότες πια δι μπόρεσε να ύποφέρει ο Γιάννης τήν έρημιά και τόσο πιότερο γίνονταν στενόκαρδος. Μιά μέρα γύρισε από το κυνήγι. Έταν πουρνό άκόμα και τότες είχε δώσει ο ήλιος. Διάβαινε έναν ξερόλακκο πνιγμένο στα δέντρα και στα κλαριά. Κάτω ήταν στρώμα τα ξερά φύλλα από χρόνια μαζωμένα κει κι' από τον άγέρα. Έκατσε ν' ανάψει ένα τσιγαρο, όταν από τήν άλλην άκρη βλέπει να ξεμυτίζει ή πεθερά του και παραπίσω ή κόρη της ζαλωμένες με κλαριά. 'Ο ήλιος τις χτύπησε κατάματα κ' ήταν κόκκινες από τή ζέστη κ' ιδρωμένες. Ντράπηκε ή κόρη και το πρόσωπό της έγινε σαν μῆλο κόκκινο. Σηκώθηκε ίσια κ' έφυγε μέσα στο λόγγο τρέμοντας. Καθώς έτρεχε έμποδίστηκε σ' ένα κούτσουρο κ' έπεσε και χτύπησε άσχημα. Πήγε σπίτι κι' άμα τον είδε ή μάννα του

—Τί έπαθες; του λέει. Που γκρεμίστηκες και μαύρισε το μέτωπό σου; ποιόν άπάντησες σήμερα στο δρόμο σου;

ΚΕΙΝΟ

που προτείνει ο Ξεντεμμένος σ' άλλη σελίδα, να τυπωθεί δηλ. και ξεχωριστά, σ' έκδοση κλλιτεχνική και λουσάτη, το Άρραβητάρι που βραβεύτηκε στο διαγωνισμό του «Νουμά», καλό θά εΐτανε και να γίνει. Όχι πως θά μπορούσε να μπει το άρραβητάρι αυτό στα σχολεία μας, —για τέτιν νίκη είν' άκόμα νωρίς—μα θά μπορούσε να έχουν ένα βιβλίο τῆς άθρωπις όσοι δικοί μας ζούνε στην Ξεντετιά—σαν τήν φαμελιά που αναφέρει στο άρθρο του ο Ξεντεμμένος — και λαχταρούνε να μάθουνε στα παιδιά τους τήν άληθινή μας γλώσσα.

Το βραβεμένο άρραβητάρι θάρχηθήσουμε από τάλλο φύλλο να νᾶ τυπώνουμε λίγο λίγο. Δέν ξέρουμε αν ο συγγραφέας του σκοπεύει να νᾶ τυπώσει και ξεχωριστά, μα όσοι δικοί μας βρίσκουνη για σωστή, όπως και είναι, τή γνώμη του συνεργάτη μας κ' βοηθήσουνε να τυπωθεί το βιβλίο.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

των Έσωτερικῶν είπε προχτές στη Βουλή πως «προσβάλλεται ή καλαισθησία» αν ένα σπίτι που χτίζεται στην Πατρα σηκωθεί δέν ξέρουμε πόσα μέτρα παραπάνου απ' όσο πρέπει. Τήν ίδια στιγμή που ο κ. Υπουργός μιλούσε για «καλαισθησία» ένας βουλευτής έβρισε άλλο συνάδερφό του Αδάδη. Και ή καλαισθησία δέν έπαθε τίποτα.

«ΕΘΝΙΚΗ»

πληγή, μᾶς γράφει κάποιος φίλος, κατάντησε κι αυτός ο Ματσούκας: σήμερα μίλησε δι ο Ματσούκας, χτές έφαγε κει, προχτές πήγε στο Ναύσταθμο και συγκίνησε τους ναύτες, άντιπροχτές πρόσφερε είκοσι δραχμές στο ταμείο του στόλου που του τῆς έδωσε κάποιος όμογενῆς, και δέν περνάει μέρα που ο Ματσούκας να μὴν είπε κάτι και να μὴ γράψουν κάτι για τήν άφεντιά του οι φημερίδες. Δε θά μᾶς άπαλλάξει πια ο κύριος αυτός από τον παραπολύ φωνακλαδικο πατριωτισμό του ;»

Όσο κι ε' σεδόμαστε το φίλο μας, δέν μπορούμε να σεβαστούμε και τή γνώμη του, που δέν τή βρίσκουμε σωστή. 'Ο Ματσούκας δουλεύει ειλικρινά και τίμια για μεγάλο και ιερό σκοπό, κι όσοι δουλεύου-

Τον χτύπησε μες στην καρδιά αυτό το ρώτημα κ' είπε:

— Δε θυμούμαι. Ά, μικρό πράμα, θά περάσει. Κι' ο γάμος δέν άργησε να γίνει. Με πόση χαρά τον καρτέραγε και με πόση λαχτάρα φίλησε κείνο το χέρι που τόσο τον βασάνισε και τον έκαμε τόσο ν' αγαπήσει. Μᾶ δέν καλοχάρηκε άκόμα τις πρώτες μέρες τῆς παντρείας κ' ένα μαύρο σύννεφο άπλώθηκε στην καινούργια του ζωή. Τή γαλήνη του ήσυχου κι' άσπρου σπιτιού σαν κάποιος άγέρας άγριος ήθελε και τή σκόρπισε και γλύστρησε από τα παραθύρια δζω κι' έφυγε από τις θύρες και πέταξε από το φεγγίτη άλλου. Και το ίδιο το σπίτι σα να μίκρυνε, κι' ο Γιάννης όταν ήρχονταν, του φαινονταν πως δέν τον χωρεί, πως τον σφίγγει και τον πνίγει ή μικρή του άτμοσφαιρα.

Ήρθε ή καινούργια νύφη και θρονιάστηκε σαν κυρά στην κορφή και βλέποντας τήν άδυναμία που τῆς είχε ο άντρας της διχτάζε και πρόσταζε και θυμωνε και μάλωνε. Ένα λόγο τῆς έλεγε ή πεθερά της και κείνη άπολογιωνταν δέκα. Δέν πέρναε μέρα, δέν ήρχονταν ώρα να μὴ γκρινιάσει, να μὴ πιαστεί με κείνη και με τον έαυό της. Ήρχονταν ο Γιάννης μέσα, έβλεπε τα ζυνισμένα μούτρα, τσίμπασε μιά χα-

σάν τ'ο Ματσούκα, και δέν πιστεύουμε νά είναι πολλοί που νά δουλεύουν έτσι, δέν κοροιδεύονται άλλα χειροκροτούνται. Τι φταίει ο Ξθρωπος αν οι φημερίδες γράφουν βλοένα γι' αυτόνε; Μήπως πάει διακονεύοντας, αλλά Ράδο, τή ρεκλάμα; Κ' έπειτα το κάτου κάτου, παραδεχόμεστε πως κατάντησε Έθνική Πληγή ή Ματσούκας, μα πιστεύτε μας πως σε τέτιο γερό κορμί, πούναι δά το δικό μας δέ βλάφτει και μια πληγή για να ξεθυμαίνει απ' αυτή η πλείρια γεροσύνη μας.

Οι παλαιότεροι άνοιγαν φουντανέλες γι' αυτό το σκοπό. Πάρτε λοιπό για μια φουντανέλα, μα φουντανέλα χρήσιμη, και το Ματσούκα, όσοι πειράζεστε από την κουβέντα που γίνεται για τον πατριωτισμό του στις φημερίδες μας.

ΜΠΟΡΕΙ

νάχει κι άδικο, δέν ξέρουμε, ο ύποπλοίαρχος πούστειλε γράμμα γιομάτο βρισιές στον κ. Νώντα Ντεληγιάννη, μα η πράξη του κάθε άλλο παρά άδικη είναι, καθώς τή χαρακτήρισαν οι φημερίδες.

Ο κ. Ντεληγιάννης είτανε μια φορά Έπουργός τω Ναυτικώνε, μα τότε δέ βριστήκε από τον ύποπλοίαρχο, τον κατώτερο του. Βριστήκε σήμερα που δέν είναι πια Έπουργός, δέν είναι δηλ. ανώτερός του, που είναι μονάχα βουλευτής, πολίτης, και μπορεί αξιόλογα νάν τον βρίσει κ' ένας ναύτης—άδιάφορο τώρα αν ο ναύτης ή ο ύποπλοίαρχος που βρίζει έναν πολίτη δίνει λόγο στον Είσαγγελέα.

Όσοι ύποστηρίζουνε πως στα δυο πολεμικά Έπουργεία πρέπει να διορίζονται Έπουργοί ειδικοί κι όχι όποιος τύχει από την πλειονοψηφία, θάχουνε δώ κι όμπρός και το γερό αυτό επιχείρημα πως οι τέτιοι Έπουργοί, κι όταν ακόμα φύγουν από τα Έπουργεία, δέ θα μπορούνε να βρίζονται από τους κατωτέρους τους.

LE MONDE HELLÉNIQUE

Journal français bi-hebdomadaire

Directer : S. Pappas

Bureaux 2 rue des Philhellènes

ψια ψωμί κ' έφευγε πίσω στο παζάρι γλήγορα. Η μάννα του κάθε μέρα τω ρίχνονταν να της μάσει λιγάκι τα λουριά άφέντη του κεφαλιού μας φέραμαν σπίτι μας; Θα μας άνεβει και στο κεφάλι μας άργότερα. Πώς θα κάμουμε με ταύτη, έτσι;—Κι' αυτός τί νάλεγε; Κατάλαβε τί τόνινε τ'όδωκαν διαμάντι και βγήκε κάρβουνο. Κι' άρχισε να τρώει την ψυχή του και να συλλογιέται πως θα ζήσει, πως θα πάει έτσι, κ' έλεγε να της είπει τίποτε, μα πάλε δέ ντόρμαι να της κάμει λόγο ποτέ. Πήγαινε στον καφενή δίχως όρεξη για δουλιά, κάθονταν σε μιάν άκρη και με τα μάτια καρφωμένα στον τοίχο ζετούλιγε τ' άτέλειωτο κουβάρι της συλλοής από την άρχή και δέν έβρισκε άκρη και πάλι το μάζωνε ως όπου τ'όκρνε κανένας και τον ζύπναιε.

Γύρναε σπίτι κ' η γλώσσα της γυναίκας του έκοφτε κ' έραφτε, άλαρωτη. Κάθονταν στο τραπέζι άκριτος, έτρωε άκριτος, σηκώνονταν άκριτος. Η μάννα του τον κοίταε και πήγαινε κρυφά κ' έκλαιε, έκλαιε. Τον έβλεπε που μαραίνονταν έτσι και μαλλιάζονταν η καρδιά της. Δέν ήξερε κι' αυτή τί να είπει. Άρχισε να πιστεύει τα λόγια του κόσμου, πως κάτι θα είναι στη μέση, ο κόσμος που λέει κάτι θα ξέρει. Κι' όλο μαύρες σκέψες της ήρχονταν και

ΑΠ' ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΑΙΝΕ

21.

Θέλω στον κάμπο να ξεβρω στα πράσινα τα δάσα
εμει π' άνθουδνε λούλουδα και κεληδουν πουλάκια,

Τι οαν βαθιά καιμμά φορά θά κοιτομαι σιό μνήμα
κι αυτιά και μάτι' άσηκωτο θά μου σκεπάξει χώμα,

Δε θα μπορώ τα λούλουδα να γλέπω που θ' άνθουδνε και να γρουκώω τα πουλιά οαν γλυκοκελαδουνε.

ΓΙΑΝ.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΜΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Στην Άθινα βγαίνει μια εφημερίδα που έχει ένα άτέλειωτο όνομα και σκοπό να διαδώσει και να καλύτερήσει τη «μελισσοκομία».

Λέγεται «με-λι-σο-κο-μι-κή ε-φη-με-ρι-ς» διευτύνεται από τον κ. Γ. Τουφεξή και είναι γεμάτη από όδηγίες, πληροφορίες, ζουγραφίες άφηρωμένες στις μέλισσες—και στα μελισσόπουλα, καθώς λέει το τραγουδάκι.

Ο κ. Τουφεξής έκανε καλές σπουδές στην Έλβετία, καθώς μου είπαν άνθρωποι που ξέρουν, κι έγύρισε στην πατρίδα του με γνώσεις και όρεξη να έργαστει όσο μπορεί, για τη γεωργική βιομηχανία.

Είναι καθηγητής της μελισσοκομίας στη σχολή που έχτισε ο κ. Πεσματζόγλου στο Χαλάντρι και βγαζει και την εφημερίδα που άναφερα πάρα πάνω.

Έτυχε να διαβάσω τα δυο φυλλάδια που τυπώθηκαν ως τώρα. Σας σεβρίσω μια περίοδο κι' έπειτα κοβεντιάζουμε.

«Πριν η άνοιξωμεν την έγχώριον κυψέλην με τας μελισσας, πωματίζωμεν επιμελώς την εισοδον αυτής, άφου προηγουμένως την καπνίσωμεν, ώστε αι μελισσαι να ναρκωθώσι, κατόπιν δέ την άνοιγωμεν καπνίζοντες εκ του άνω μέρους της έγχωριου κυψέλης, εξαγομεν τας κηρήθρας μετα προσοχής, δια να μη θραυσθώσι, δια δέ της ψήκτρας τινάσσωμεν τας μελισσας εντός της νέας κυψέλης, άφου το

ποβετήσωμεν ταύτην εις την θέσιν της παλαιάς και εξαγωμεν τα πλάστια, εις η θα εφάρμόσωμεν τας κηρήθρας».

Αυτά ονομάζονται όδηγίες για τους χωριάτες. Γιατί άντιποθείτε τόσο τις τελείες κ. Τουφεξή, αυτά τα σημάδια που χρησιμοποιούνε για να τελειώνει κάποτε η ήραση; Αν θέλετε ξαναρχίσετε, κανένα δέ σας εμπόδιζει. Για όνομα του Θεού οι όδηγίες πρέπει να είναι εύκολονόητες, αλλοιωτικά δέν ώφελούν κι' ο κόσμος πάει χαμένος. Έξόν αν έχετε άντιθετη γνώμη και τότες άλλαζει.

Άγγιξα στα μικρά για να προχωρήσω στα μεγαλύτερα.

Γλώσσα, γλώσσα, γλώσσα!

Θέλετε στ' άληθινά να διαδώσετε τη μελισσοκομία; Αρχίζω να διστάζω. Γιατί δέν πιστεύω ποτέ να το νομίζετε δυνατό όταν γράφετε την καθαρεύουσα. Έδω το ζήτημα είναι πιο άπλο, δέ μιλάμε ούτε για αισθητική ούτε για καλλιτεχνία. Ο χωριάτης πρέπει να σπουδάσει πρώτα μια γλώσσα νευροσπάτως κι' έπειτα να μάθει κάτι που θα του δώσει η θα του αξήσει το ψωμί.

Άλλα έτσι ψοφούνε της πείνας.

Σας τ'όγραψε κι' ένας άπλοϊκός:

«Καλή είναι η μελισσοκομία κ. Τουφεξή, αλλά έχει δύσκολες λέξεις».

Κι' εγώ προσθέτω να μην παραπετάτε τα λόγια του χωριάτη.

A. M.

ΣΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ

Είτανε των Άγιαποστόλων άνήμερα.

Άλλοτες γινούντανε μεγάλο πανηγύρι στο ζωκλήσι τους μέσα στο δάσο, μα τώρα ο κόσμος λέφτυνε βλέπεις, δέν του άρέζει η πολλή βοή. Τώρα εκεί πάνε μοναχα οι παρακατινοί και μεθοκοπουνε με νταβούλια και ζουρνάδες, οι καλοί καλοί μπαίνουνε μες' τις βάρκες το βράδι βράδι, κ' έρχονται κατά το βορινό περιγιάλι, εκεί μπρός στα μνήματα, και περνούνε την ώρα. Άλλοι πάλε πάνε πεζοί στο ίδιο μέρος και καθονται στην άμμουδιά με το ρακάκι τους με τους μεζέδες τους και το γλεντάνε από λίγο.

Μια ώρα πρι να βασιλέψει ο ήλιος τα καταγιάλα είτανε γιομάτα άντρες και γυναίκες, που καθόντουνε παρίες, παρίες, κι ο γιαλός μέσα γιομάτος βάρκες. Ο καιρός πολυ βολικός. Η θάλασσα άτλαχη άντικαθέρφιζε σ' ένα μέρος τον ήλιο το γε-

φοδούταν να το μολήσει μέσα τρε' ότι μάγια τόκαμαν, γιατί άμα το συλλογιώνταν, πνίγονταν στα δάκρια. Ρώτησε ζορκίστρες κι' άλλες που ήξεραν να χαλνάν μαγικά, μα στα χαμένα παιδεύονταν.

Πέρασε κάμποσος καιρός και με χίλια στανιά άπόχτησαν παιδι. Είπαν ότι θ' άλλαζει η τύχη. Καινούριος άγγελος μπήκε μέσα. Μα πάλι τίποτε. Το παιδι είταν άδύνατο, μαραζιάριο κ' έκλαιε άλαρωτο, σπούριζε ως όπου βράχιαζε και του πιάνονταν η φωνή. Τη νύχτα, τα μεσάνυχτα λάχτιζε συχνά, ζύπναιε κ' έβανε τα κούσματα που σηκώνονταν όλο στο ποδάρι.

Κανένας ειδικός του Γιάννη δέν πατούσε στο σπιτι του, κανένας γείτονας δέν άνοιγε κουβέντα με τη γυναίκα του και τριγύρο από το σπιτι, όλος ο κόσμος κρυφομιλούσαν κ' έλεγαν και το είχαν στο στόμα τους. Είχε γίνει τριγύρο μια άτμόσφαιρα που τους είχε ζωσει και αυτοί είταν χωρισμένοι από τον άλλο κόσμο, που έρριχναν στο σπιτι το άγριο—έτσι φαινονταν—μια ματιά παράξενη σα να έρριχναν άπάνω του ατόν λίθον του αναθέματος». Κ' η γυναίκα του Γιάννη ούτε την έμελνε καν, ούτε δόντι της έτριζε και δέν άλλαζε τα φερσίματά της. Όταν πήγαινε στη μάννα της και τάλεγαν κι' άναφεραν τα

λόγια του κόσμου, η κόρη χωπ σηκώνονταν και με το δεξί το χέρι στη μπαλάλα και τ' άλλο στη μέση έλεγε:

—Άμ, δέ βλέπεις, όδύλα θα της γίνω τώρα και κοπέλλι! Τι θάρρεψε η τέτις και η πάντια! Κι' άρχισε το βρισολόγι για την πεθερά της, γιατί αυτή της είχε μπει στο μάτι και δέν την ύποφερνε.

Κ' είχαν γίνει μολόχημα του κόσμου κι' όλου του χωριού κι' αυτές έκαναν τ' άδιάφορο: δέν παν να λέν, μας έκοφαν τα πράσα!

Μα ο Γιάννης είχε καταντήσει μισός. Τα μάτια του είταν σθησμένα όλάτελα και βαθιά χωμένα στο κούτελο. Είχε ζεπέσει κ' είχε γίνει κακήν κακώς. Δέν κοιταζονταν καθόλου. Στο δρόμο πήγαινε σιγά σιγά, καμπουριασμένος, με το κεφαλι κρημαντζουλιασμένο. Ούτε τη δουλιά του κοίταε, ούτε το σπιτι πιό. Στον καφενή κατέβαινε άργά και τ'όβανε στο πιωτό μόνος του. Καθονταν στο παραθύρο και χάζευε όζω κάτω, στ' άμπέλια και στις ράχες. Άζαφνα σηκώνονταν, έπαιονε το γιαλι στο χέρι κ' έπινε, έπινε ρακί. Τσιγάρο ένα έρριχνε, άλλο άναφτε. Κουβέντιαζε ξεχασμένα και κομμένα, από τον ένα λόγο πήδαε στον άλλο.

Κατόπι τ'όρριζε στα χαρτικά. Από το βουρνό ως

μένοι, και γίνονταν εκεί δρόλαμμο ασύμ, κι άχτι-
δοβολούσε.

Πέρα στ'ή δύση φαινότανε τ'ά βουνά τ'ης άντι-
κρυπής στεριάς καθάρα κι ό ήλιος προχωρούσε νά
φιλήσει τίς κορφές τους, κι όσο χαμήλωνε ό ήλιος,
τόσο γλυκαίνανε τ'ά χρώματα τ'ης δύσης.

Οί βάρκες και τ'ά καΐκια στεκούτανε άραγμένα.

Τέκος βούτηξε ό ήλιος, κι ό ουρανός κατακεϊ
έγινε χρυσοκόκκινος, πιό σκούρος πού άγγιζε τ'ά
βουνά και πιό άνοιχτόσ' άψηλότερα, κι άπάνου άπά-
νου έπαρνε κάτι γλυκές χρωματώσεις πού δέν παρα-
στήνονται με λόγια.

Με πού ήλιου τόν βασιλεμα συνταραχτήκανε
κ' οι βάρκες κι άρχισανε νά διασκορπίζονται εδω
κ' εκεί απ' όλες τίς μεριές και σε κάθε διέφυση,
και με τίς επιβάτες μέσα, και με τ'ά κουπιά τους,
πού λίγο λίγο χαϊδέθανε τ'ης θάλασσας τ'ό γυάλο
μοιάζανε τ'ά ψιγαντένοι σκαθάροι πεσμένοι άνάσκε-
λα μέσ' στο νερό, πού παραζανε τ'ά πόδια τους τού
κάκου ζητώντας βοήθεια. Σύνωρα άρχισε κ' ένας
άταχτος θόρυβος, γιατί από κάθε πλεούμενο έβγαине
μιά φωνή άλλου τραγουδούσαν κορίτσια, άλλου
παιδιά, σ' άλλο άρμόνικες, σ' άλλο κιθάρες και
μαντολίνα και σ' άλλο φλάουτα και βιολιά, πού
τίποτεσ δέ μπορούσες νά ξεχωρίσεις, κι ώστόσο όλοι
διασκεδάζανε.

Εάφνου ό θόρυβος σίγησε για μιá στιγμή.

Καβατζάροντας τ'ό μωλο πού χώριζ' εκείνο τ'ό
καταγιαλο απ' τ'ης χώρας τ'ό λιμάνι φάνηκε, σά
νύφη στολισμένη με σημαίες και σινιάλα, ή ώραία
«Περιστερά» ή άσπροβαμμένη βάρκα τού Νικολή
τού Μερακλή, τού βαρκάρη, και τ'ό μαϊστράλι, πού
με τ'ό γέριμα τού ήλιου λίγο λίγο δυνάμωνε, φού-
σκωνε τ'ά λεφιά παννιά τ'ης και τ'ην έκαμνε νά
γλώστρα, νά χύνεται σά νεροφίδα.

Καλόφωνα κορίτσια γλυκοτραγουδούσαν από
μέσα :

Γιά εδές δαχτύλιζ όμορφα πού πρέπει ή άραβώνη,
για εδές μαλλιά βασιλισσας πού πρέπει τουσ κορώνες.

Ερχόντου τ'ό καινούριο τ'ό συμπεθερολόι, ό Θα-
νάσης ό Βιωλής μ' όλο τ'ό συγγενολόι του, με τόν
άδερφό του τόν άραβωνιασμένο προχτές άκόμα, και
με τ'ά συμπεθέρια ή Χρυσή, ή νύφη του, έλαμπε
μέσ' στα μετιξωτά και στα διαμάντια, ή καλότυχη,
όλα δώρα τού κουριάδου τ'ης, τού άρχοντα, πού,
καθώς λέγαν οι κακές γλώσσες, τ'ην άγαπούσε άτός

του. Ετούτη λοιπόν γκιωμιάζανε τ'ά κορίτσια τρα-
γουδώντας.

Ό Θανάσης άφτός, πού λέτε, από παιδί είχε
ξενιτεφτεί κ' έκανε χρόνια στ'ην ξενιτειά, κάτου
στ'ην Άφρική. Και τώρα τελεφταία, σάν έπαψ' εκεί
κάτου ό πόλεμος, γύρισε στ'ην πατρίδα, παλληκαρι,
όμορφος, παχουλός, κοντακιανός, χαριτωμένος, και
τ'ό σπουδαιότερο πλούσιος με τ'ό παραπάνου. Οί
κακογλωσσίες πού σπερμολογούσανε σε βάρας του οι
καλοί καλοί τού τόπου για τόν τρόπο πού κέρδιζε
τάχα τούς παράδες, δέν τούς μπόδιζανε νά τόν όνει-
ρέβουνται και γαμπρό για τίς κόρες τους άφτός
όμως τ'ό βροπατούσε.

Εδές ήρθε, γκρέμισε και ξεναστίκωσε μεγαλό-
πρεπο τ'ό πατρικό τους σπίτι, έβαλε σερμαγιέ τού
άδερφού του, τού Μίμη, πού εϊτανε κάλφας σ' έναν
τσαγκάρη και τού άνοιξε δικό του άργαστήρι, πάν-
τρεψε τ'η μεγαλύτερη τ'ην άδερφή του με τράχωμα,
κι ό ίδιος άνακατέφτηκε άμέσως στ'η χώρας τ'ό έμ-
πόριο κ' οι δουλειές του δέν πήγαιναν άσχημα.

Η Χρυσή τ'ης χήρας τ'ης Μελιενας, ή φτωχο-
πούλα, εϊτανε γειτόνισά τους, τ'ό σπίτι του έβλεπε
μέσ' στο σπίτι τ'ης. Εϊταν έφτάχαρη κοπέλλα, τ'ά
στήθια τ'ης εϊχανε μιá στρογγυλάδα προκαλεστική,
στα ματόκλαδά τ'ης εϊχε μιá μάγεια ξεχωριστή,
μαλλιά μακριά, τετραξάνθα, μπόι κυπαρισσένιο. Δέν
εϊτανε βολετό νά μ'ην έλκύσει (1) τ'ην προσοχή παλ-
ληκαριού, πού ήξερε όπως όπως από κόσμο.

Οί γειτόνισσες λέγανε, πώς τόν παραμύνησαν
πολλές φορές, πού καθότανε στον καναπέ κοντά
στο παραθύρι μ' ένα βιβλίο στο χέρι για πρόφαση
και λάτρεβε μυστικά τ'η θεά κείνη, εϊτε σάν άνεβο-
κατέβαινε καμαρωτή σάν πέρδικα με τ'ά μαλλιά
τ'ά ξέπλεγα, πλούσια χυμένα στις πλάτες, εϊτε σάν
καθότανε άπλοϊκά εζω, μπρός στ'ην πόρτα τ'ης,
μ' άλλες γειτονοπούλες, έχοντας τ'ά μαλλιά πλεγμένα
σε μιá πλεξούδα παχιά και μακριά. Άλλες πιό
άπόκοτες λέγανε πώς εϊδαν και τ'ην ίδια νά τού
κάνει απ' άντίκρου καμώματα και λίγο τ'ά πράματα
άρχισανε κίολας νά κοινολογούνται.

Όστόσο τ'ην περασμένη Κυριακή άνεπάντεχα
κι άξαφνα άκούστηκε πώς άραβωνιάζεται ό άδερ-
φός τού Θανάση Βουλή, ό Μίμης, και παίρνει τ'η γει-
τονοπούλα του τ'η Χρυσή τού μακαρίτη τού Μελίου.

Οί καλές γειτόνισσες σκανταλιστήκανε.

—Τί πράματα εϊταν άφτά μαθές; Άκούσ' εζω!

(1) Έλκύω λέει ό λαός μας τον ένεστέο.

π'ά χτίς νά τ'ης κάνει τ'ά γλυκά μάτια ό μεγαλύ-
τερος και τώρα νά τ'ην πάρει ό μικρός; Μπά μπά
μπά! Θα χαλάσει ό κόσμος!

—Άκρα καιρού, παιδακι μου, άκρα καιρού.
τάκούσ:

—Και πώς νά γίνει άφτό μαθές;

—Άμ' τί κείνος ό άρχοντας άφτίνα θάλά πά-
ρει; τ'η δίνει τού χάχα τού τσαγγάρη και ... ξέρεις
τί σου λέω...

Όπως κι αν εϊτανε ή άραβώνη εγινε τ'ην Κυ-
ριακή τ'ό βράδι, και σήμερα έρχόνταν ετσι όλοι
μαζί με τ'ην «Περιστερά» τού Νικολή τού Μερακλή,
πού εϊτανε μοναδικός όταν εϊτανε νά κάνει επίδειξη,
καθώς τ'ό δειχνε και τ'ό παρανόμι του.

—Παντέζτε σάσε λέω νά πάμε όλοπίσω νά σου
τους καμω όλους ν' άφήσουν τ'ό γλέντι τους και νά
κοιτάζουν εμάς!

Κι όπως τ'ό εϊπε τ'ό κανε καθώς εϊδαμε. Κι
άμα παρατήρησε πώς έλκυσε τ'ην προσοχή τού κό-
σμου τ'ό πήρε πιότερο άπανου του και δέν ήρθε με
μιás ν' άραξει, μόνε κάμνοντας κατά τ'η Βαθιά,
τ' άντικρυνό άκρωτήρι, με τ'ό δρόμο πού εϊχε ή
βάρκα πέρασε περήφανα δίπλα από τίς άλλες και
προχώρησε, κι άφού πήγε κάμποσο, πόδισε, και
φέρνοντας μιá μεγαλη βόλτα τραβήξε σειστή και
πεταχτή κι άραξε μεγαλόπρεπα κοντά στις άλλες.
Άφτό εϊταν όλο.

Ό κόσμος ξεκλουθούσε τ'ό γλέντι του. Όζω
στο κατάγιαλο εϊχαν πιασει χορούς, εδω με τρα-
γουδία, παρακάτου με όργανα. Μά τ'ό μεγαλύτερο
τ'ό κακό τ'ό κάμνε όσο γύριζαν απ' τούς Άγια-
ποστόλους, άλλοι καθάλλα, άλλοι πεζοί, όλοι με-
θυσμένοι, τραγουδώντας, σκούζοντας, φωνάζοντας,
ρίχνοντας τουφέκια στον άέρα.

Θά εϊχε ως μισή ώρα πού βασίλεψε ό ήλιος κι
άρχισε νά μουχρώνει. Ό ουρανός εϊχε πάρει ένα στα-
χτί χρώμα και κάπου φανήκανε κάτι συννεφάκια.
Ό κόσμος βρισκούτανε στού ξεφαντωμού τ'ό κορού-
φωμα. Σύνωρα μιá κουκουβάγια, καταφρονώντας
όλον εκείνο τόν κόσμο και τ'η βοή του, στάθηκε
σά στη σκεπή τ'ης μεγάλης πόρτας τ'ω μνηματιών
και φώναζε με στριγγιά φωνή τρεις φορές:

—Κούκου-χου! κούκου-χου! κούκου-χου! Κι: απ'
εκεί πέταζε άψηλά.

Όλος εκείνος ό χαροκόπος κόσμος άνάτρίχισε
με τ'ης κουκουβάγιας τ'ό κράξιμο σά νά πάτησε
όχιά, και για μιá στιγμή σωπάσανε. Η φωνή τ'ης

τ'ό βράδι δέν τ'ό κούναε από τ'ό σιάδι. Μόνο τ'ό βράδι
κάπου πήγανε στο σπίτι άργά. Τ'ό μεσημέρι αν
καμιά βολά τ'όφεμε ή μάνα του τίποτεσ έρωσε,
άλλοιώς ούτε τού πήγαινε στ'η γνώμη για φαγι.
Κάθε μέρα άκουε ότι ή γυναίκα του μαλωνε με όλον
τόν κόσμο, για τ'ό νερό τού κήπου, στ'ην πλύση και
από ό,τι αιτία. Βρίσματα και κατάρες με τ'ό σακκί
μ' όποιον πιάνονταν. Κι' ό Γιάννης άρχισε νά μη
τ'ην ζυώνει πιό. Τού φαινόταν σάν στοιχίδ και τ'η
φοβούνταν και δέν τίς έκρινε. Μονάχα τ'ό παιδί τ'ό
δινε κάποια παρηγοριά. Τ'ό παίρνει στα χέρια, και
τ'ό κοιτάει, τ'ό κοιτάει μέσα στα μάτια, σάν νά ήθελε
νά βαθύνει μέσα του τί εϊχε. Κατόπι τ'ό φιλούσε με
τόση θέρμη κ' άγάπη πού τ'ό παιδί έβανε τ'ά σκού-
ματα. Και τότες τάφηνε ετσι: κάτω κ' έφηνε χω-
ρίς νά γυρίσει νά ιδεί όπίσω του. Όπου κ' αν έπε-
φτε τ'ό μάτι του, εκεί καρφώνονταν. Λές και 'βρισκε
εκεί κείνο πού τόν βασάνιζε και χαζεύε ετσι χωρίς
σκέψη και τ'ά μάτια του φαινόταν παγωμένα,
κρουσταλλιασμένα κι άψυχα. Βολές, βολές έκλειε τόν
καφενέ τίς μέρες πού θάβγανε καναν παρσά και πολ-
λές βολές τόν εϊδαν κλεισμένο τ'ό Σάββατο πού γί-
νονταν παζάρι κ' έπεφτε κόσμος στο χωριό.

Κι' αυτός δέν ήξερε τί τού γίνονταν. Έκανε

νά ρωτήσει τ'ην ψυχή του κ' από εκεί καμιά φωνή
δέν τ'όδινε άπόλογο. Μιά ήσυχία και μιá γαλήνη
βασιλευε εκεί μέσα. Καμιά ταραχή, κανένα κού-
νημα. Εϊταν μιá λίμνη ή ψυχή του με παστρικά,
ξαστερα τ'ά νερά τ'ης και καθέφτιζε όλα μέσα τ'ης
χωρίς ν' άπομένει τίποτεσ άπάνω τ'ης. Όλα πέρ-
ναγαν σάν ήσικι και χάνονταν πάλε. Και δέν εϊχε
πάτο καθόλου κ' όταν έρριχνε τ'ό λιθάρι, για νά
βρη τίποτεσ, έρριχνε στον ώκεανό πού δέ βρίσκεται
τ'ό βυθός του και χάνονταν στ'ην αναζήτησή του. Κι'
όλα διάβαιναν άπάν' άπάνω στα νερά, πού έμεναν
άκούνητα και ίσια. Μονάχα όταν έβλεπε τ'ό παιδί
του, σάν ένα άγέρι άλαφρό ν' άπλώνονταν και νά
χαϊδεύε τ'ά ήσυχια νερά τ'ης ψυχής του, ένα άπόκο-
μο χαμόγελο και μιá άπόβαθη φέξη τρεμούλιαζαν
στα μάτια του. Κι' όταν πάλε άρχιζε νά σκούζει,
ετύς σκοτεινιάζαν τ'ά μάτια του κ' ή ψυχή του
πάγωνε άξαφνα κ' αυτός γύρνε τάνασκελα και με
τ'ά μάτια άνοιχτά άγκομαχούσε νεκρωμένος. Κ' έμ-
παινε ή μάνα του μέσα και τόν κοιτάει κ' έκλαιε
ή καρδιά τ'ης, έκλαιε. Μά πνίγοντας τ'ά δάκρια
μέσα, τ'όλεγε κουμπιασμένα :

—Τί έχεις, Γιαννάκη μου, κ' εϊσ' ετσι; όλο συλ-
λοισμένο σε βλέπω!

—Πώς; τί εϊπες μάνα;
—Τί έχεις, παιδί μου;
—Τί έχω! Δέν έχω τίποτεσ. Σου φαίνομαι πώς
έχω τίποτεσ; Εγώ δέν έχω τίποτεσ, ούτε εϊχα,
ούτε έχω. Και βαθιά άναστίνάζε.

Κ' ή μκννα του μη βαστώντας τ'ά δάκρια έφου-
γε πάλε. Μήνας δέν ήξερε, ή μαύρη, τί εϊχε ό γιος
τ'ης; Τ'όξερε και τ'ό παραήξερε ή θλιβερή και τ'ης
ροκάνιζε τ'ην καρδιά και τ'ης σέπονταν τ'ά φυλλο-
κάρδια και πνίγονταν στα κλαματα και στ' αναφυλ-
λητά. Τ'ό καταλάβαινε ή κακομοιριασμένη, μά τίνος
νά τ'ό εϊπεί; νά ξεθυμάνει λίγο, νά πάρει άγέρα
τάστ'η τ'ης; Κι' αποφάσιζε νά τ'ό εϊπεί τού παι-
διού τ'ης και κίναε κ' έβγανε ένα λόγο κ' ότι τόν
έβλεπε δέν πρόφταινε νά ματανόιξει τ'ό στόμα, λι-
γόνονταν χιλιολυπημένη και κουσοκεφαλιασμένη.
Κι' όλο τ'ό σπίτι, άμα έπαυαν οι γκρίνιες τ'ης νύ-
φης, χαλισμένα και τρανταγμένο, έπεφτε σε μιá λύ-
πη και μιá νεκρα, πού λέγες πώς θά σηκωθούν τ'ά
πράματα νά σε πνίξουν και τ'ά ρούχα νά σε σφιχτό-
φασκιάσουν και τ'ά στρώματα νά σε σκεπάσουν σε
μιá ασφυζία φριχτή. Και μέσα στ'ην άγριάδα κεί-
νης τ'ης σιωπής όλα φαινόταν ταραγμένα κ' όχι
στον τόπο τους, άλλα ριγμένα εδω κ' άλλα εκεί :

κουκουβάγιας είναι βέβαια πάντα κακορίζο σημάδι, μὰ πολὺ περισσότερο τώρα, πού ἔβγαине ἀπ' τὰ μνημόρια.

Μιά μικρὴ παρέα πού ἔτυχε νὰ περνᾷ κείνη τὴν ὥρα μπρὸς ἀπ' τὴν πόρτα τῶ μνημάτωνε στάθηκε τρομαγμένη.

Γιατί ἴσα ἴσα ἀπὸ πάνου της νὰ φωνάζει; Ποιὸς τους ἄραγες θὰ κακοπάθει; Καθένας εἶπε κι ἀπὸ μιὰ βρυσιά:

— Σκασμὸς κακοχρονιάχεις!

— Ὄζω ἀπὸ δῶ καὶ μακριά!

— Αἶ τὴν ἀτιμὴ!

— Δέ μου γλυτώνει, εἶπε ἕνας τους, μὲ τὸ δίκανο στὸ νῆμο, κ' ἔφτυς τὴ ματιάζει ἴσα ἴσα τὴν ὥρα πού σηκώθηκε στὸ φτερό.

Ὁ κόσμος εἶχε παρατήσει τὸ γ' ἐντί του καὶ παρακλουθοῦσε μὲ καρδιοχτύπι τὴν κουκουβάγια.

Μὲ τὸν κρότο τοῦ τουφεκιοῦ τὸ πουλὶ εἰδείζε πὼς ζαλίστηκε, γύρισε τρεῖς τέσσερες κουτροβάλες στὴν ἀέρα κ' ἔκανε νὰ πέσει στὴ θάλασσα, μὰ μόλις ἀγγίζανε τὰ φτερά του τὸ νερὸ ἔκανε κούραγιο κ' ὑψώθηκε πάλι.

— Οὐάαα!!! ἔκοψε μιὰ βουή, μὲς' ἀπ' τὸ γυαλό κι ἀπ' ὄζω πού καθότουσε τὸ πλῆθος.

Ὅστοςὸ ἡ κουκουβάγια τράβηξε καὶ καθίσε π' στὸ κατάρτι τῆς βάρκας πού ἔτυχε πιὸ κοντὰ, φῶς φανερὰ εἶτανε πληγωμένη.

Ἡ βάρκα ἐκείνη εἶταν ἡ «Περιστέρα» πού εἶχε μέτα τὰ καινούρια συμπεθέρια. Ὅλο τὸ πλῆθος της — γυναῖκες τὸ πιότερο — σηκώθηκαν στὸ ποδάρι, σκουζοντας, φωνάζοντας, σκληρίζοντας, σειόντας τὰ χέρια τους, τὰ μαντήλια τους, τίς ὀμπρέλλες τους, κατὰ τὸ πουλὶ. Κ' ἡ βάρκα ἀκούρισε δεξιά κι ἀριστερὰ πού λίγο εἰλεψε ν' ἀναποδογυρίσει.

— Μὰ καθήστε, βλογημένες, μὴν κάνετε ἔτσι καὶ θὰ βουλήξουμε! φώναζε ὁ βαρκάρης.

Φοβηθήκανε μιὰ, πιότερο ἀπ' τῆς βάρκας τ' ἀσκουρίσμα παρὰ ἀπ' τὰ λόγια τοῦ βαρκάρη, καὶ καθήσανε, μὰ δὲν πάσανε νὰ φωνάζουνε.

— Εὐὸ! ξοὸ! καὶ νὰ φοβερίζουν τὸ πουλὶ.

Κ' ἐκείνο τὸ κακόμοιρο τρομαγμένο καὶ βαριεστιμένο ἀπ' τὴν ἀθρόπινη ἀπαθροπιά ἔβαλε τὰ δυνατὰ του νὰ πετάξει.

— Ἄαα! ἰεῖ! οὐ ουου! λογιῶ λογιῶ σκληρίδες βγάζοντας τώρα οἱ γυναῖκες σηκώθηκαν ὅλες ἀσυναίσθητα ἀπλώνοντας τὰ χέρια κατὰ τὸ πουλὶ.

Ἐκεῖνο ἔκαν' ἕνα δοξάρι στὸν ἀέρα κ' ἔπεσε

μὲς' στὸ γυαλό, κ' οἱ γυναῖκες ὅλες γείρανε ἀπ' τὸ ἴδιο πλάι τῆς βάρκας γιὰ νὰ τὸ διοῦνε.

Ἡ βάρκα δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσει ἰσορροπία κι ἀλμπούρισε χύνοντας ὅλους τοὺς ἐπιβάτες της στὴ θάλασσα.

— Βοήθεια, σώστε!

— Αἶ αἶ αἶ!

Θόρυβος, βουή, κλάματα, φωνές, σκληρίδες τῶ γυναικῶνε.

Συνταράχτηκε ὁ κόσμος. Εἶχε σκοτεινιάσει κίονας, δὲν εἶχε μῆτε φεγγάρι, καὶ τὸ σκοτάδι ἔκαμνε πιὸ φοβερὸ τὸ γενοῦμενο. Οἱ πιότεροι προφτάσανε καὶ πιάστηκαν ἀπ' τὴν ἀναποδογυρισμένη βάρκα, ἄλλοι πιάσαν ὅτι βρῖσκανε μπροστὰ τους, κουτιά, πάγκους, ἀντένες, κι ἄλλοι πιάνονταν ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλον.

Ἀμέσως παλληκάρια ἀπ' τίς ἄλλες βάρκες, εἶτε προφταίνοντας νὰ μισογυμνωθοῦνε, εἶτε κι ὅπως εἶτανε μὲ τὰ ρούχα, πέφτανε μ' ἀσπυδὰ, γιὰ νὰ δώσουνε χέρι σὲ ὅσους κιντυνέβανε. Ὅλες οἱ τριγυρινές βάρκες ἀνάψανε φανάρια καὶ γοργὰ λάμνοντας ἤρθανε κοντὰ νὰ βοηθήσουνε, καὶ τραβοῦσαν ἀπάνου τοὺς πελαγωμένους μὲ κίντυνο ν' ἀναποδογυρίσουν κι ἀφτές. Κ' ἐπειδὴς κάθε βάρκα εἶχε ἀπὸ 'να δυὸ νερογλυτωμένους, δὲν ἤξεραν καλά καλά, ἀν εἴμεινε κανένας μὲς' στὸ γυαλό, εἶτανε ὥρα πού ἔχαν' ἡ μάνα τὸ παιδί καὶ τὸ παιδί τὴ μάνα. Κ' ἕνας θόρυβος, πού ξεκούφαινε, ἀκλουθοῦσε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη.

Ἄξαφνα μιὰ σπαραχτικὰ φωνὴ γυναικῆσια νικόντας τὸ θόρυβο ἀκούστηκε σὰ ρέκασμα μὲς' στὸ σκοτάδι.

— Τὸ παιδί μου, Χριστιανοί, τὴν κόρη μου! σώστε τὴν κόρη μου!

Εἶταν ἡ φωνὴ τῆς χήρας τῆς Μέλινας. Τώρα ὁ θόρυβος ἔγινε βόη ἀπαρτη, ἀν ἀπὸ κραβγές κανιθάλωνε μὲς' στὴν ἀφεγγὴ νυχτιχὴ. Κι' ἀρχινήσανε νὰ πέφτουν πάλι στὸ γυαλό τὰ παλληκάρια. Κι ἄκουε:

— Ἡ Χρυσή, ἡ Χρυσή, δὲ βρέθηκε, πάει τὸ καμμένο τὸ κορίτσι.

Καὶ πάλι ἐσκίσε τὴν κοινὴ βοήθῃ ἄλλη σπαραχτικὴ κραβγή.

— Κι ὁ Θανάσης παιδιὰ εἶναι χαμένος! Ὁ Θανάσης ὁ ἀδερφός μου, κ' ἡ ἀρραβωνιαστικιά μου ἡ Χρυσή! Ἀπὸ πενήντα λίρες γιὰ τὸν καθένα μπαζίσι ὅποιος τοὺς γλυτώσει!

Καὶ πάλι φωνές καὶ κλάματα, καὶ πάλι θόρυβος καὶ μακροβούτια.

Μιά ὥρα ἀλάκρη ἀκόμα μὲ λαχτάρια καὶ μὲ καρδιοχτύπι περίμενε ὅλος ἐκεῖνος ὁ κόσμος, πού λίγο πρωτύτερα ἀξέγνοιαστος ξεφάντωνε καὶ χαροκοποῦσε. Καὶ μὲς' σ' ὅλη τὴν ἄλλη βοήθῃ, καὶ μὲς' στὰ λαχταριστὰ ρωτήματα:

— Βρέθηκε; — Βρέθηκε κανένας; — Ἦβραν τίποτα; πού διασταυρῶνουνταν ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή, ἀκούγονταν, ἀν ἐλπίδας σθηνάμενης ἀπόμακροι ἤχοι, οἱ κρότοι πού κάμνανε μὲ τὸ κορμί τους οἱ βουτηχτάδες μὲς' στὴ θάλασσα.

Καὶ βροντοῦσε κάθε λίγο σὰ γύρισμα τῆς φανερῆς συμφωνίας ἢ ἀπελπισμένη φωνὴ τοῦ Μίμη:

— Κουράγιο, παιδιὰ! Ἐκατὸ λίρες γιὰ βρεθήκα! Φέρτε μου τους, ἄς εἶναι καὶ πνιμένοι!

Τίποτες! Ἀπελπισμός!

— Τὸ ρέμα τοὺς πήρε, τὸ ρέμα! λέγαν οἱ θαλασσινοί. Τὸ ρέμα πού κάνει κατὰ τὴ Βεθιὰ τοὺς τραβῆξε στὰ πέλας.

Οἱ κολυμπητάδες ἀρχίσανε νὰ βγαίνουν ἕνας ἕνας πὰ στὶς βάρκες καὶ νὰ ντύνονται.

Καὶ τότες πιά τὸ ξεφάντωμα ἐκεῖνο ἀλλάξε ὅλο σὲ λυπητερὸ ζῶδι. Οἱ θρήνοι καὶ τὰ ξεφωνητὰ σκίζανε τῆς νύχτας τὴ γαλήνη καὶ τῶν ἀνθρώπων τὰ φυλλοκάρδια καὶ τὰ ξανάδινε ἀγριότερα ὁ ἀντίλαλος.

— Πάει ὁ Θανάσης, ὁ καμμένος ὁ Θανάσης, τέτοιο παλληκάρη! κρῖμας το, κρῖμας. Ὅσα φέρν' ἡ ὥρα δὲν τὰ φέρνει ὁ χρόνος.

— Πάει ἡ κακόμοιρη ἡ κοπέλλα, πάει ἡ Χρυσή ἡ ἀτυχὴ! Ἀλοῖμονο στὴν κατακαμμένη τὴ Μέλινα. Ἄμ' ὅποιος δὲ γελάσει: τὸ πουρνὸ μηδὲ τὸ μεσημέρι δὲ γελά. Ἄς τὰ.

Τώρα οἱ βάρκες πού δὲν εἶχανε κανὰ διαφέρο μὲ τοὺς πνιμένους ἀρχίσανε νὰ τραβοῦνται κατὰ τὴ χώρα καὶ χανόντανε στὸ σκοτάδι, ἐνῶ τὰ φανάρια τους συχίζονταν μὲ τ' οὐρανοῦ τὴν ἀστροφεγγιά. Ὅσες πάλι βάρκες εἶχανε μέσα δικούς μαζεφτήκανε γυαλό. Ἐτσι ἔγινε μιὰ συνοδεία ἀπὸ βάρκες κι ἀρχινήσανε τὰ μυρολόγια καὶ τοὺς θρήνους τραβώντας γυαλό γυαλό κατὰ τὴ χώρα, ἀργὰ καὶ λυπητερὰ ἀν' ζῶδι νεκρικό.

Τὰ κύματα ξεβράσανε στὴν ἀμμουδιά, στὸ δειντροφυτεμένο περιγιάλι, τῶν πνιμένων τὰ κορμιά, ἔχι ξεχωριστὰ, μόν' ἀγκυλισμένα σφιχτὰ, σὰ νὰ 'ταν ἕνα κορμὶ μονάχο.

μασιάδες στὴ μέση τὸ σπίτι, πυροστιές μουντζώνοντας τὸ θεὸ καὶ ρούχα τσαλαπατημένα κι' ἀνάποδα γυρισμένα, κι' ἄλλα κι' ἄλλα ἀταχτα. Καὶ καμιά φορὰ πάνω σ' ὅλα γλίστρει ἀν σπαθὶ ἀτρόχιστο τὸ σκούσμα τοῦ μικροῦ καὶ τὰ ξέσκιζε ὅλα ἐκεῖ μέσα καὶ φαίνονταν θυμωμένα κ' ἡ ψυχὴ τους ἀν γρατσουνισμένη πεταλούδα παράδερνε ὅτους τοίχους κ' ἔπεφτε στὰ πατώματα καὶ γιόμιζε ὅλο τὸ σπίτι ἀπὸ μιὰ γκρίνια, πού ἔφερνε γύρα σ' ὅλα τὰ πράματα κ' ἔμπαινε σ' ὅλες τίς τρύπες καὶ σκάνιαζε καὶ τὴν σπῆ πού πριτσάλιζε κ' ἔβρεχε τὸ φυτίλι τοῦ καντιλιῦ πού σπιθοβόλαε ἐρεθιστικά. Κ' ἡ γάτα πού, λές, πάχαινε ἀπὸ τὴ γκρίνια κάθονταν πίσω-κωλα κι' ἀγλείφονταν καὶ ναούριζε δυνατὰ πού τὴν ἔδιωχαν κ' ἔδειχνε τὰ μουστάκια της ἀγρία. Τὸ σκυλὶ ἴσα μὲ τὰ μεσάνυχτα ἀλύχταε, ἀλύχταε, ὡς ὅπου βράχνιαζε καὶ κατόπι ἔπιανε τὸ σκούσμα κ' ἔσκουζε, ἔσκουζε πού σ' ἔπαιρνε φόβος καὶ τρομάρα νὰ τ' ἀκούς καὶ σοῦ σηκώνονταν οἱ τρίχες ἀν βελόνια ἀπὸ τὸ κρύο τ' ἀνατρίχιασμα.

Μιά μέρα χυνοπωριάτικη πύγαινε ὁ Γιάννης σπῆτι τοῦ ἀν πάντα σκυμμένος καὶ γιομάτος συλλογῆ. Ἀπὸ μακριὰ ἀκουσε φωνές, μαλώματα καὶ βρυσίματα κ' ἐνοίωσε πὼς ἡ γυναῖκα του πιάναται μὲ

μιὰ γειτόνισσα. Ὅζω ἀπὸ τὴν πόρτα, στὸ πεζούλι, εἶταν ἡ μικρὴ ἀδερφή τῆς γυναῖκας του μὲ τὸ παιδάκι: στὰ χέρια. Ὅσο ζύγωνε, τόσο ξεχώριζε καλύτερα τὴ φωνὴ τῆς καθεμιάς, χωρὶς νὰ καταλαβαίνει τί λένε, ὅπως πάντα, τὰ εἶχε βαρεθεῖ καὶ δὲν ἔβανε τ' αὐτὴ του. Ἐκατσε ἀπ' ὄζω κ' ἔκανε πὼς ἀκούει. Ἀπὸ τὸ μπουχαρὴ τοῦ σπιτιοῦ ἔβγαине πολὺς καπνός, γαλάζιος κι' ἀσπρουλιάρικος καὶ κατόπι μαῦρος ἀν ἀπὸ χλωρὰ ξύλα πού δὲν ἀνάφτουν. Κοίταε τὸν καπνὸ πού ἔβγαине κ' ἔλυωνε ψηλά, ἀν ἡ ἀνάσα κανένος θεριοῦ ἀγαναχτησμένου πού φυσᾷει καὶ λειχομανάει μ' ὄρη καὶ μὲ θυμὸ. Κι' ὅσο παγαίνει καὶ γίνονταν πηχτότερος καὶ πυκνότερος καὶ ἀπλώθηκε γύρο καὶ μιὰ μυρουδιά καπνίλας ἐπνιζε τὴν ἀναπνοιά.

Τὰ βρυσίματα ἔδιναν κ' ἔπαιρναν κι' ὁ καυγᾶς ἀναφτε πιότερος καὶ τὰ λόγια ἔπεφταν ἀν ἀστραπὲς κ' οἱ φωνές γίνονταν μεγαλύτερες, ἀλλ' αὐτὸς σὰ νὰ μὴν ἀκουε κοίταε τίς τουλοῦπες τοῦ καπνοῦ πού τυλίγονταν ἡ μιὰ μέσα στὴν ἄλλη. Μὰ ἕνας λόγος «μάγια» χτύπησε παράξενα καὶ δυνατὰ στ' αὐτιά του κ' ἄθελα γύρισε τὸ κεφάλι στὸν καυγᾶ κ' ἀκούσε πσοτρίκ:

— Εὐὸ δὲ θὰ δώκεις ψυχὴ τοῦ Θεοῦ. Χάλασε

τὸ σπῆτι σου μὲ τὰ μάγια, στρίγλα, συντροφίσα τοῦ ὄξ' ἀπὸ ἔδω. Κεῖνος θὰ σὲ πάρει μαζί του εἰσὴν μέσα στὴ γῆ, στὰ καταχτόνια, σαραντα ὀργιές τ' ὄ βάθου.

Κι' ὅλο ἀκουε προσεχτικώτερα κι' ἀγάγια ἀγάγια σπῆκώθηκε ἔρθός κ' αὐτίζονταν καλά.

— Στρίγλα καὶ τὴ στρίγλα σου! Φαρμάκι νὰ σοῦχε γίνε: τὸ μαντόγαλα πού τὸν πότισες καὶ ἀν φίδι νὰ σὲ κολοῦριαζαν τὰ μάγια πού τῆρριζες στὴν πόρτα σου. Λεβέντη παιδί, νὰ τὸν καταντήσεις γέρο. Μὲ τὸ τσεγκέλλι θὰ σὰς τὴ βγάλουν τὴν ψυχὴ τὰ δαιμονικὰ ἔσας πού μὲ ταῦτα ἀνακατώνεστε!

Ὁ Γιάννης τοῦ κόπηκε ἡ ὄψη του κ' ἔκαμνε ν' ἀνοίξει νὰ μπεῖ μέσα, μὰ δὲν ἀποκόπησε κ' ἔπιανε τὸ κεφάλι του μὲ τὸ χέρι καὶ τῶσφιζε δυνατὰ ὅσο μπόρεγε. Ἐπεσε στὸ πεζούλι κ' ἐκοίταε τὴ γῆς ἀλλοιωθριασμένα. Ἄξαφνα ἀπάζει τὸ παιδί. Κεῖνο ξαφνίστηκε κ' ἔβαλε τὸ σκούσμα. Τὸ πήρε στὰ χέρια κ' ἀρχισε νὰ τὸ φιλεῖ μ' ὅλη τὴ δύναμή του, μὲ παραφορὰ. Σηκώθηκε στὸ πόδι καὶ μὲ τὸ παιδί στὰ χέρια ἔκανε ἴσα πέρα τρέχοντας. Ἡ μικρὴ ἀρχισε τὰ χουγιατὰ καὶ τὰ κλάματα πού τὸ πᾶς τὸ παιδί, θὰ σοῦ πέσει πουθενά... θὰ τὸ χουγιατῶν στο παζάρι. Αὐτὸς γυρνᾷει μεμιάς, τῆς ἀίχνη τὸ παιδί

Τὴν ἀγαποῦσε λοιπὸν ἀπ' ἀλήθεια τὴν Χρυσὴν ὁ Θανάσης. Δὲν τόλμησε νὰ πατήσει τίς κοινωνικὰς πρόληψεις καὶ νὰ τὴν πάρει. Ὅμως γιὰ νὰ μὴν τὴ χάσει ὁλότελα ἀπεφασίσει νὰ τὴν κάμει νύφη του. Τόσο τὸ χειρότερο. Ἄμα συλλογίζονταν τώρα πὼς τὴν ἔχει τόσο κοντὰ του, καὶ ὅμως δὲν εἶναι δική του, τοῦ ῥοχότουε τρέλα· ἡ ζωὴ του εἶτανε βάσανο ἀνυπόφορο, καὶ εἶταν ἀναγκασμένος νὰ κρύβει τὸν καημὸ του στῆς ψυχῆς του τὰ βαθιά καὶ νὰ φαίνεται ἀφρόντιστος.

Ἦβρε τὸν καιρὸ μὲ τὸ ἀλμπουρισμὸν τῆς βάρρας, ἴσως ἴσως μάλιστα νὰ τὸ καταφεύγει κί ἀπὸς του, καὶ ἀγκαλιάζοντας τὸν ἀγγελό του, ποὺ βρεθῆκε πλάι του κείνη τὴν ὥρα — τὸ αἶσθημα εἶτανε, φαίνεται, ἀμοιβαῖο — παρεδόθηκε μαζί στὴν αἰωνιότητα τὴν ποθεινότερη στιγμὴ τῆς ζωῆς του.

Τοὺς ἤβρανε τὴν ἄλλη μέρα κοιτάμενους στὸ περιγιάλι, σὰν ἰφθυισμένον ταῖρι, λὲς κ' εἶταν ἄλλου κόσμου κάτοικοι, ποὺ κατεβήκανε γιὰ μιὰ στιγμή στὴ γῆ μας καὶ μαγεμένοι ἀπ' τῆς φύσης τὰ κάλλη ἀποκοιμήθηκαν ἀγκαλιασμένοι ἐκεῖ κοντὰ στὴ θάλασσα, ποὺ τοὺς νανούριζαν τὰ κυματάκια καὶ τοὺς χαϊδεύανε τοῦ ἡλίου οἱ χρυσὲς ἀχτίνες, καὶ τὰ πουλάκια τραγουδοῦσαν ἀπάνωθι τοὺς κἀν μυρολόγια, κἀνε γάμου τραγούδι.

Μ. ΦΙΑΝΤΑΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΝΕΑ ΕΡΓΑ

Τὸ «Ἐνοσιμὸ» — Ἡ «Καταιγὶς».

Τὸ «Ἐνοσιμὸ» ἢ ὁ «Γιατρός Μπυρνού» δράμα σὲ τρεῖς πράξεις τοῦ Κισιερμάκερ, παιγμένο στὸ «Νέο Θέατρο». Ὑπόθεση ἔχει τὴν αἰώνια συζυγικὴ ἀπιστία, ἢ ἀνάλυση ὅμως τῶν χαρακτήρων καὶ τῆς ιδέας ἔχει κάπια πρωτοτυπία. Φαίνεται πὼς ἡ γυναῖκα τοῦ μεγάλου χειρουργοῦ Μπυρνού περισσότερο ἀπὸ οἶχτο παρὰ ἀπὸ πραγματικὸ ἔρωτα δέχεται νύχτα στὴν κάμαρά της ἕνα νέο φθισικὸ στὸ τελευταῖο στάδιο ποὺ εἶναι τρελλὰ ἐρωτευμένος μαζί της. Ἐκεῖ ὅμως στὴν κάμαρα ὁ νέος συγκινεῖται, πέφτει καὶ χτυπάει στὸ κεφάλι, καὶ καθὼς εἶναι ἀδύναμος ἀπ' τὴν ἀρρώστεια κιντνεύει ἡ ζωὴ του. Ὁ Γιατρός τὸ μαθαίνει καὶ τρελλὸς ἀπὸ ζούλικ

κάτω καὶ πῆρε τὸ δρόμο βιαστικὰ σὰν νὰ τὸν κυνήγαι κανένας. Τὸ παιδί ἔπεσε κάτω καὶ ἀπόμεινε βουβό· εἶχε χτυπήσει ἄσχημα. Τὸ πῆγε ἡ μικρὴ μέσα γλήγορα, ὅπου ὅτι τὸ εἶδε ἡ μάνα του, παρατάει τὸν καυγᾶ καὶ ἀρχίζει νὰ χτυπιέται καὶ νὰ φωνάζει· μού σὲ σκοτώσαν! μού σὲ σκοτώσαν...

Ἡ μικρὴ τρεχάτη πάει νὰ φωνάζει τὴ μάνα της·

— Μάνα, μάνα, ὁ Γιάννης ἔφυγε καὶ τὸ παιδί εἶναι στὸν τόπο, βουβό.

— Τί λὲς, μωρή, ποὺ νὰ σὲ φαίει τὸ φίδι, νὰ σὲ φαίει! ποῦναί το; πὼς... τί ἔκαμε... τί ἔγινε; Ἄχ, κείνη ἢ γιὰ τὰ κάνει, κείνη τόφαι τὸ παιδί, κείνη τόφαι, ποὺ νὰ τὴ φαίει ὁ γκούστερας.

Καὶ ξελογιασμένη ἀρώτεζε στὸ σπῆτι τῆς θυατέρας, ποὺ ἔκλαιε καὶ γούρνιαζε καὶ καταριῶνταν τὴν πεθερὰ της ποὺ καθισμένη στὴν πάτο τῆς σκάλας ἔχυνε βουβὰ καὶ χοντρά δακρυά. Ὅτι εἶδε τὴ μάνα της, χόπ σηκώθηκε καὶ·

— Ποῦ εἶσαι, μωρή; ἔλα νὰ ἰδεῖς τί μὲ κάμε ἡ πεθερὰ μου. Μοῦ φευγάτισε τὸν ἄντρα ἢ ἀχόρταγη, μοῦ σκότωσε καὶ τὸ παιδί, ποὺ νὰ τὴ σκοτώσει ὁ Θεός... φώναζε κ' ἔκλαιε.

Ἐκανε νὰ κρένει κ' ἡ μάνα της, μὰ τὴν πρό-

ἔβρακε στὴν κάμαρα γιὰ νὰ τὸν σκοτώσει· τὸ ἐνοσιμὸ ὅμως τῆς φιλανθρωπίας ἔπναι μέσα του ὅταν βλέπει ἑτοιμοθάνατον τὸν ἐρωμένο τῆς γυναίκας του καὶ ἀντὶ νὰ τὸν κακομεταχειριστῆ φωνάζει τὸ βοηθὸ του γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ τὰ ἐργαλεῖα του καὶ τὸν σώσει.

*

Αὕτη εἶναι ἡ ὑπόθεση. Τὸ δράμα ἔχει ἀρκετὴ δύναμη καὶ πολλὰ σκηνὲς τοῦ μιλάει πολὺ, καὶ συγκινεῖ βαθειά. Ἄλλου εἶναι πάλι γιομάτο παραδοξολογίες ποὺ περισσότερο ξαφνίζουσι παρὰ φαρίστουνε. Κάποτε πᾶνου στὸ κατακόρυφο τῆς δράσης ὁ συγγραφεὺς μᾶς ἀρχίζει μακρινούς διαλόγους ἠθικοκοινωνικούς. Πολλὰ φορὲς δίνει δύο σκηνὲς μὲ διαλογὸ ὁλότελα περιττὸ καὶ κάποτε βαρετὸ. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ καταντᾶ περίεργο στὸ ἔργο εἶναι ὁ τρόπος ποὺ μαθαίνει ὁ σύζυγος τὴν ἀπιστία τῆς γυναίκας του. Ἀπὸ ἕνα πράχτορα γραφεῖου πληροφοριῶν! Ἀληθινὰ αὐτὸ δείχνει ἡ μεγάλη ἀδυναμία τοῦ συγγραφέα στὴν εὔρεση πλοκῆς περισσότερο φυσικῆς καὶ τεχνικῆς, ἢ μιὰ ἰδιοτροπία του ποὺ δὲν ἔχει κανέναν λόγο.

*

Σ' ἕνα μέρος τοῦ ἔργου λέει κάτι λόγια ἡ ἡρώων καὺ ποὺ μπορούσαν ἴσως πολὺ νὰ χρησιμεύουν στὴν πλοκὴ κ' ἴσως ἴσως νὰ δώσουν σ' ὁλόκληρο τὸ ἔργο πνοὴ ἀριστοκρατικώτερης ψυχῆς. «Ἡ δύναμή σου μὲ σφίγγει, μὲ πνίγει, μὲ σκοτώνει» φωνάζει στὸν γιατρὸ ἡ γυναῖκα του «Θέλω κάτι πιὸ λεπτὸ, πιὸ αἰσταντικὸ, πιὸ ἀδύνατον». Ἐχουμε λοιπὸν μιὰ ὑστερικὴ ὑπαρξὴ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρει τὴ βαρεὴ, τὴ χτηνώδη δύναμη τοῦ ἄντρα της καὶ σπρώχνεται μὲ τὴν ἀρρωστὴ ψυχὴ της στὴν ἀγκαλιὰ ἐνὸς ἄλλου, ποὺ τὸ κορμί του εἶναι ἐξαντλημένο καὶ ἀδύναμο, κ' ἡ ζωὴ του κρέμεται ἀπὸ μιὰ κλωστή. Τί ὥραῖο ποὺ θὰ εἶτανε ἂν αὐτὸ ἔπαιρνε γιὰ βάση τοῦ ἔργου τοῦ ὁ συγγραφεὺς καὶ μᾶς παρουσίαζε τίς διαφορὰς αὐτῆς τῆς φύσης ποὺ τόσες ἀναπόφευκτες γεννοῦνε τραγωδίες. Ἡ ιδέα ὅμως αὕτη ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι κ' ἡ κεντρικὴ τοῦ δράματος περνᾶει σὰ σκιά μόνο καὶ πουθενὰ δὲ φαίνεται. Γιατὶ δὲν ἀποδείχεται ἂν ἡ γυναῖκα τοῦ γιατροῦ ἀγαποῦσε πραγματικὰ τὸν ἀρρωστονὸν ἢ μοναχὰ τὸν λυπότανε. Αὐτὸ τὸ σπουδαιότατον σημάδι τοῦ ἔργου δὲν πολυσκοτίζει τὸν ποιητὴ ποὺ τοῦτο θέλει μόνο νὰ μᾶς δείξῃ, τὴν πάλιν τῆς φιλανθρωπίας καὶ τοῦ ἐγωισμοῦ. Ἐνῶ ἔπρεπε αὐτὸ ἀπλὸ μόνο ἐπεισόδιον τοῦ

ἔργου νὰ εἶναι ποὺ νὰ φέρῃ καὶ τὴ λύση, καὶ τὸ ἄλλο, ἢ διαφορὰ τῶν χαρακτήρων καὶ τῆς φύσης, νὰ εἶναι ἡ βάση του.

*

Ἐτσι ὅμως καθὼς εἶναι φαίνεται πὼς ὁλόκληρο τὸ δράμα ἔγινε γιὰ τὴ τελευταία σκηνοῦλα καὶ ὅλες μπροστὰ οἱ πράξεις κ' οἱ σκηνὲς εἶν' ἕνας πρόλογος μόνο σ' αὕτη, ποὺ ὅσο ὥραῖα, ὅσο συναρπαστικὴ καὶ ἂν εἶναι, μοιάζει ὅμως καὶ λίγο θεατρικὴ ἔτσι σὰ νὰ ἔγινε γιὰ τὴν πρώτη ἐντύπωση. Μὲ λίγα λόγια τὸ ἔργο ὁλόκληρο εἶναι θεμελιωμένο στὴ τελευταία σκηνὴ μὲ τέτοιο τρόπο ποὺ φανερώνει πὼς ὁ συγγραφεὺς ὅταν ἔγραφε, αὕτη μοναχὰ εἶχε μπρὸς τὰ μάτια του καὶ σ' αὕτη βιάζονταν νὰ φτασῇ, περνώντας ἀδιάφορα καὶ βιαστικὰ ἀπ' ὅλες τίς ἄλλες.

*

Ἀπὸ τοὺς ἠθοποιούς ἡ Κα Γαλάτη εἶχε στιγμὲς ποὺ εἶτανε πολὺ καλὴ. Ἀπ' τὴ μιὰ σκηνὴ ὅμως ὡς τὴν ἄλλη εἶχε καταπληκτικὴ διαφορὰ στὴν ὑπόκριση. Ὁ κ. Βέλλος ἀρκετὰ καλὸς. Ὁ κ. Λέων ἔτσι κ' ἔτσι.

Ὅσο γιὰ τὴ μεταφραση, ἕνα μόνο λέμε, ὅτι δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ χειρότερη. Τουλάχιστον εἶκοσι χρόνια μᾶς γύριζε πίσω.

*

Τὸ θέατρο τῆς «Νεαπόλεως» μᾶς ἔδωκε πάλι νέο ἔργο, τὴν «Καταιγίδα» τοῦ νέου Γάλλου συγγραφέα Μπεροντέν. Τὸ δράμα αὐτὸ μπορούσε νὰ ἔχει τίτλο καὶ «650.000» φράγκα, ἀφοῦ πλέκεται γύρω στὴν ἀγωνία μιᾶς γυναίκας ὅσο νὰ βρῆ τὸ ποσὸ αὐτὸ καὶ σώσῃ τὴν τιμὴ καὶ τὴ ζωὴ τοῦ ἐρωμένου της.

Ἄν καὶ μιὰ τέτοια ὑπόθεση εἶναι πολὺ κοινὴ πιά καὶ μεταχειρισμένη τόσο ἀπὸ κάθε λογῆς δραματικὸς καὶ μυθιστοριογράφος, ὅμως καταφέρει ὁ συγγραφεὺς νὰ τῆς δώσῃ κάποια μορφή ξεχωριστὴ καὶ τὸ σπουδαιότερον νὰ τὴν στολίσῃ μὲ τὴν πιὸ νεωτεριστικὴν Τέχνην.

Ἡ πρώτη πράξις τοῦ δράματος μᾶς φανερώνει ζωντανούς καὶ γιομάτους ὅλους τοὺς χαρακτήρες τοῦ ἔργου. Μ' ἀρκετὴ συντομία, χωρὶς πολλοὺς διαλόγους, προτέχοντας πολὺ μὴπως ξεφύγῃ ἀπὸ τὴ δράση, ὁ ποιητὴς μᾶς ζουγραφίζει, μ' ἀλήθεια καὶ ζωὴ, τὸν κόσμο ὅπου θὰ πλεχθῇ τὸ δράμα τοῦ Ἡ δευτέρου ὅμως σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόθεσιν δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ μείνῃ πολὺ πίσω ἀπ' τὴ πρώτη. Ὅχι· γιατί οἱ

λαβε ἡ πεθερὰ καὶ μὲ σοβαρὴ φωνὴ εἶπε·

— Νὰ πάτε κ' οἱ δύο στὸ σπῆτι σας γλήγορα νὰ διαφεντέψετε, παλιοστρίγλες. Σεῖς μοῦ χαλάσατε τὸ σπῆτι ἀπὸ τὸ μπενα, μαγίστρες, κ' ἔρχεστε καὶ μοῦ κορδώνεστε, μιλᾶτε τοῦ διαύλου...

Ἄφρισαν κ' οἱ δύο στὰ λόγια τούτα καὶ ἀναμαλλιασμένες χύθησαν νὰ τὴν ξεσκίσουν. Κ' ἔγινε μιὰ ἀνακατωσιὰ καὶ πλέγησαν κορμιά καὶ μαλλιά καὶ λόγια καὶ βρισμάτα καὶ φωνὲς καὶ ἀφρίσματα καὶ θυμωμένοι βόγγοι ποὺ δὲν ἤξερε κανένας τί γίνεται. Καὶ ξεχώριζαν καμιά βολὰ κλάματα καὶ καμιά βολὰ βρισμάτα καὶ κατόπι δαιμονισμένο, σιωπηλὸ μαλλιοτραβήγμα καὶ ξεφωνήματα καὶ πάλιν φωνὲς πνιγμένες καὶ βαθιές. Καὶ σ' αὐτὸ ἀνακατώνονταν τὸ βραχνὸ ἀλύχτημα τοῦ συλλοῦ ποὺ κόφτονταν καὶ ρίχνονταν τραβώντας τὸν ἄλλοσσο καὶ κείνος χτυποῦσε στὶς πέτρες καὶ γίνονταν ἕνα κακὸ καὶ μιὰ ταραχὴ ἀλλόκοτη.

Ἐίχε μαζωθεῖ ὁ ντουναῖος ὄζω καὶ κοιτάζαν ἀπὸ τίς τρύπες τῆς θύρας κ' ἀπὸ τὰ παραθύρια μὲ θυμὸ. Καὶ κοκκίνιζαν κ' ἔστριζαν τὰ δόντια οἱ γυναικὲς καὶ κούνογαν τὰ κεφάλια κ' ἔσφιγγαν τὰ χέρια, μὰ καμιά δὲν κότταε νὰ πάει νὰ δώκει χερί τῆς πεθερᾶς καὶ νὰ τίς χωρῆσει. Ἐνας ἄντρας τέλος πῆγε καὶ

τίς χωρῆσε μὲ τὸ στανιὸ, ἀφοῦ ἔφαι κάμποσες βριδσιές καὶ κατάρες. Ἄφρισαν αὕτην καὶ ρίχτηκαν σπαιδι ποὺ εἶταν ἀρνημένο στὴ δέση τὸ πελαῦρι ἂν ψυχο, λείψανο. Δὲ θάρρουν πὼς θὰ πεθάνει. Μὰ σὰν τόπιακαν κ' εἶδαν ὅτι εἶταν κοῦο μάρμαρο ἔβαλλο τὰ γουργιατὰ καὶ τὰ χτυπήματα κ' ἔτσι μὲ κείνι στὴν ἀγκαλιὰ χύθησαν στὸ δρόμο νὰ ἰδοῦν ποῦ παε ὁ Γιάννης. Ἐκφρίστηκαν τὰ παιδιὰ ποὺ εἶταν μαζωμένα ἀπ' ὄζω ἀπὸ τὴν πόρτα σὰν εἶδαν τίς δύο γυναῖκες ποὺ ἔτρεχαν σὰν ζουρλὲς κ' ἀλλόκοτες. Καὶ σὰν δὲν τὸν ἔανογαν πουθενὰ, πῆραν τοὺς δρόμους οὐὶ καὶ οὐὶ νὰ τὸν βροῦν. Καὶ κυλοῦσαν τὰ λιθάρια ἀπάνωτὰ στοὺς κατήφορους κ' ἀχοῦσαν ἀπὸ τὰ σκούσματα τὰ στενωτόπια ἀνάμεσα στὰ ἐπίτια καὶ γίνονταν ἕνας σάλαμος κ' ἔβγαине μιὰ βροῦ μεγαλὴ ποὺ δὲν ἀπόμεινε ψυχὴ νὰ μὴ βγεῖ ὄζω καὶ νὰ θιαμαίνεται μὲ τὸ θεοτικὸ κακὸ. Καὶ χούγιαζαν οἱ δύο γυναῖκες καὶ γούρνιαζαν χαλεόντας τὸ Γιάννη κ' ἔτρεχαν πᾶνω κάτω καὶ τραβᾶγαν τὰ ξαπολυμένα μαλλιά τους καὶ σταμάταγαν ὅποιον ἔβλεπαν καὶ τὸν ρωτοῦσαν μὴν εἶδε τὸ Γιάννη.

Μὰ κείνος πάει, σκαπέτησε τὸ χωριὸ, κ' ἔφευγε ὄζω τὸ δρόμο πρὸς τὴ θάλασσα. Ἐτρεχε, ἔτρεχε σὰν μυγισμασμένος χωρὶς στασιὸ καὶ ἀνάπαψη ξελογιασμέ-

Χαρακτήρες δὲν εἶναι ὅλοι βαλμένοι στὴ θέση τους, ζωντανὸι καὶ ἀληθινοί, οὔτε γιὰ τὴν οἰκονομίαν δὲν εἶναι τεχνικὴ καὶ ζωηρὴ, μὰ γιὰ τὴν ὅλη αὐτὴ ἡ ἀγωνία τῆς γυναίκας ποὺ ζητᾷ ἀπ' τὸν ἕνα καὶ ἀπ' τὸν ἄλλο τ' ἀπαραίτητα χρήματα γιὰ νὰ σώσῃ τὴν τιμὴ καὶ τὴ ζωὴ τοῦ ἐρωμένου της, δὲν ἔχει τὴν ἀπαιτούμενη δραματικὴ βαθύτητα ἐνωμένη με κάπια ποιητικὴ πνοὴ ποὺ πρέπει πάντα νὰ διαπνέη κάθε δημιουργικὸ ἔργο. Ἡ πράξι αὐτὴ, χωρὶς νὰ μπορεῖ ἴσως κανεὶς νὰ πῇ τὸ γιὰτί, εἶναι πολὺ κοινὴ, μ' ὅλο τὸ πάθος καὶ τὴν ἀγωνία της δὲ συγκινεῖ, δὲν ἔχει τὴ δύναμη νὰ ζετραβῆ τὸ θεατὴ, νὰ τὸν ἐλκύσῃ, νὰ συναρπάσῃ. Ἴσως γιὰ τὴν κοινότητά τῆς ὑπόθεσις, ἢ γιὰ τὴν ρουτίνα τῆς ἰδέας, ποὺ τὴ ζωντανεύει. Γιὰτί εἶναι τόσο πιά χυλοειπωμένη ἡ ἱστορία αὐτὴ ποὺ καταντήσῃ νὰ σκουριάσῃ, καὶ ὅσο τεχνίτης καὶ ἂν εἶναι ὁ συγγραφεὺς πάντα θ' ἀκολουθήσῃ τὸν πατημένο δρόμο ποὺ πέρασαν οἱ χιλιάδες τῶν συγγραφέων ποὺ τὴν ποαγματεύτηκαν.

Ἡ τρίτη πράξι ὅμως εἶναι ἡ καλύτερη τοῦ ἔργου. Ἐχει σκηνὴς ψυχολογημένες βαθύτατα, αἰσθηματικὰ ζωντανὰ, καὶ τέλειο ζουγράφισμα χαρακτήρων. Ὅλ' αὐτὰ μὲ τὴν πιὸ τεχνικὴ δρᾶσι δεμένα. Μία σκηνὴ ὅπου οἱ δύο ἐραστές χαιρετιοῦνται γιὰ ν' ἀνταμώσουν σὲ λίγο παλιὴ ἐνῶ ὁ θεατὴς ξέρει ὅτι δὲ θ' ἀνταμώσουν πιά ἀφοῦ θ' αὐτοχτονήσῃ ὁ ἕνας τους, εἶναι ἀπ' τίς πιὸ δυνατές «τραγικὴς εἰρωνείες» τοῦ θεάτρου.

Ἡ λύσις τοῦ ὅμως ἴσως δὲν εἶναι ἢ τόσο φυσικὴ ἢ τόσο τεχνικὴ, ἀφοῦ δὲ βγαίνει ἀμέσως ἀπ' τὴν ἐσωτερικὴ ψυχὴ τοῦ ἔργου· ὁ ἥρωας τοῦ δράματος αὐτοχτονεῖ, καθὼς φαίνεται, γιὰτί νομίζει ὅτι δὲν ἔχει, οὔτε μπορεῖ νὰ βρῇ τὸ ποσὸ ποὺ τοῦ χρειάζεται, ἀξιοπρεπεῖ πάντοτε. Τὸ ποσὸ ὅμως ὑπάρχει, καὶ ἂν ἔφτανε δύο λεπτὰ νωρίτερα σωζότανε. Ὡστε ἕνα ἀπλό ἐπεισόδιο μὲ ἀργοπορία ἐλάχιστη φέρνει τὴ λύσις στὸ δράμα, ἐνῶ θὰ εἶταν προτιμότερο ἂν ἡ λύσις αὐτὴ, ἢ αὐτοχτονία δηλαδὴ, γινότανε γιὰ λόγους ἢ ἐσωτερικὰ ἢ ἠθικὸς ἢ ὑλικὸς, μὰ πάντοτε ἀναπόφευκτος. Ὡστε καὶ ὅταν τελειώσῃ τὸ δράμα νὰ μὴ λήθῃ ὁ θεατὴς: « Ἀχ, δὲν ἔφταναν ἕνα λεπτὸ νωρίτερα » μὰ νὰ ἀίστανεται ὅτι τίποτα δὲν εἶταν ἱκανὸ νὰ ἐμποδίσῃ τὴ λύσις, τὴν αὐτοχτονία, ποὺ ἔπρεπε νὰ γίνεταί μόνον γιὰ λόγους σφιχτὰ δεμένους με τὴν ὅλη ψυχὴ τοῦ ἔργου. Τὸ μοιραῖο δὲν εἶναι πάντοτε καλὸ τέλος στὰ δράματα τῆς ζωῆς καὶ θυμίζει τὸν ἀπὸ μηχανῆς Θεὸ, ποὺ δὲ δείχνει οὔτε τέχνη, οὔτε φυσικότητα.

Ἀπὸ τοὺς ἠθέποιους μόνον δ. κ. Πεννέλης ἐξέλιξε. Ἐπαίξε ὅσο μπορεῖτε καλύτερα καὶ κατέβησε νὰ μᾶς δώσῃ ἀρκετὰ ζωντανὰ τὸν τύπο τοῦ χωρτοπαίχτη μπλαζέ. Οἱ ἄλλοι ὅλοι μετριώτατοι, μαζὶ καὶ ἡ Κὰ Βέρων. Ἴσως δ. κ. Κουκούλας, ἂν ἢ φωνὴ τοῦ εἶταν πιὸ βγενικὴ, θάπαίξε καλύτερα.

Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Ψοκοπούλου ὀπωσδήποτε ἀκούγεται, ἂν καὶ νομίζουμε ὅτι δὲ θὰ εἶναι ἄσχημα νὰ μεταφράζῃ κάπως πιὸ ἀπλά καὶ πιὸ φυσικὰ.

Δ. ΣΙΓΑΝΟΣ

Ο ΕΛΛΗΝΟΠΥΡΓΟΣ

Ἐκεῖ ποὺ ἡ θάλασσα δίνει με ἀναστεναγμὸ τὴν παράτησὴ της καὶ τὸ μεγαλεῖο της ὅλο τὸ παίρνει ὁ ἀτέλειωτος κάμπος τῆς Λαρσας καὶ τῶν Τρικκάλων, ἐκεῖ ποὺ ἀδέρφια βουβὰ τὰ οὐρανοκόλλητα ὄρη δ' Ὀλυμπος καὶ ὁ Ζυγὸς χεροδένουνε (1) σὲ ἀναιώ- νιο (2) χαιρετισμὸ, στὴ Θεσσαλία, τὴν Ἑλλάδα αὐτὴ τῆς Ἑλλάδας, κρυμμένον σὲ μιὰ γωνία ἐκεῖ βρίσκεται τὸ χωριὸ τὰ Μουζάκι.

Μακριὰ ἀπὸ κεῖ ὡς δύο ἕρως ἢ καὶ περσάτερα ὄρη δὲν παίρνω—βρίσκεται ἕνα χτίριο παλιὸ ξεχασμένο σὲ κόσμον καινούργιο.

Ἄν ἀρωτήσετε τοὺς χωρικοὺς, θεν' ἀκούσετε ἀπ' αὐτοὺς πὼς τὸ χτίριο κείνον τὸ παραπονεμένο καὶ ἔρημον εἶναι ὁ Ἑλληνοπύργος.

Ἑλληνοπύργος! Τὸ λές καὶ σοῦ φαίνεται πὼς ἀκούς τοῦ καλύτερου στιχολόγου (3) τοὺς στίχους τοῦ καλύτερου μουσικοῦ τὸ δοξάρι, τοῦ καλύτερου καστραπολεμητῆ (4) τίς φωνὴς καὶ τίς μπάλλας.

Σοῦ φαίνεται πὼς με τὸ βαρὺ του τὸ στήθος ὁ πύργος φωνάζει τριγύρω: « Ἀστροπελέκια, σεισμοὶ καὶ αἰῶνες, χτυπάτα με ὅσα μπορεῖτε. Ἐδῶ θενὰ στέκομαι ».

Καὶ στέκεται, στέκεται ποῖος ξέρει πόσους αἰῶνες, ὁ Ἑλληνοπύργος τοῦτος ποὺ εἶδε τοὺς παπυῶδες μᾶς ἀφεντάδες τοῦ κόσμου με βασιλεὺ τὸ μεγάλο Ἀλέξαντρο, ποὺ εἶδε τὸν Κωνσταντῖνο τὸ μεγάλο νὰ

1) Χεροδένουνε—Δένουν τὰ χέρια ὁ ἕνας στὸν ἄλλον.
2) Ἀναιώνιος—αἰώνιος.
3) Στιχολόγος—ποιητής.
4) Καστραπολεμητής—ποὺ παίρνει με πόλεμα τὰ κάστρα.

μετὰ χαρῆς γιὰ πρῶτη φορὰ τὴν Κωνσταντινούπολη, τὸν Ἀλέξη τὸν Στρατηγόπουλον νὰ μᾶς τὴ δῖνη γιὰ δευτέρη φορὰ, τὸ Γιάννη τὸν Καποδίστρια νὰ θεμελιώσῃ δύο βασιλεία, τὸ βασιλεῖο τῶν Ἑρτά Νησιῶν καὶ τὸ τωρινὸ μᾶς βασιλεῖο, ποὺ εἶδε τέλος, τὸ βασιλεῖο μᾶς τὸ Γιῶργη τὸν Α', νὰ περνεῖ ἀπὸ μπᾶρος του με τὸ στρᾶ ἀτεμά Του καὶ νὰ παίρνῃ στὴν ὄρμη (5) Του τοὺς κάμπους καὶ τὰ βουνὰ ποὺ ζυμώθηκαν με τοὺς ἀναστεναγμοὺς καὶ τὸ αἷμα μᾶς.

Ἑλληνοπύργος! ὦ Ἑλληνοπύργος! πόσα δὲν εἶδες! Τώρα βουβός, ἀκατοίκητος, χαλασμένος κοιμάται ὁ πύργος.

Ἐἴ δὲν πειράζει. Εἶναι μ' κρὴ ἡ ζήμια. Ἄλλος πολὺ μ' ἐγαλύτερος Ἑλληνοπύργος κιντυνεῖ ἀπὸ τὰ χτυπήματα Ἀουστριακῶν καὶ Βουργᾶρων.

Πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδας, τὰ μάτια σας τέσσαρα! Ἀπὸ τῆ Σκόδρα ὡς στὴν Καλλιπὸλη, ἀπὸ τὴν Παραμυθιά ὡς στὰ Σκόπια ὁ μέγας ὁ Ἑλληνοπύργος σεῖεται.

Καὶ πέφτει, πέφτει ἀπὸ τὰ χτυπήματα τῶν ὀχτρῶν κάθε τόσο ἕνα κομμάτι τοῦ πύργου

Καὶ ἀνοίγουνε δώδεκα πύχες τὸ στόμα τους καὶ γελοῦν τὰ σκυλιὰ ποὺ ἐξέρασε ἡ βρωμερὴ τοῦ Βόλγα λάσπη, καὶ γελοῦνε κρυμμένοι ἀπὸ πίσω τους οἱ μακελλάρηδες ποὺ τοὺς κάνουνε πλάτες.

Πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδας, ὁ μέγας Ἑλληνοπύργος εἶναι σὲ κίντυνο.

Πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδας, μὴν κλείτε μάτι. Ἀθήνα, Θεριστῆς τοῦ 1906.

ΔΕΜΗΤΡΗΣ Γ. ΠΟΥΓΑΚΗΣ

5) Ὀρμητὴ—ἔξορμητὴ.

ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Τοῦ Γ. ΚΟΡΝΑΡΟΥ (ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 64) πουλοῦνται τὰκόλουθα βιβλία.
 Η ΤΕΧΝΗ (Κ. Χατζόπουλου) Δρ. 5
 Ο ΔΙΟΝΥΣΟΣ (Μήτσου Χατζόπουλου) » 15
 Ο ΔΙΟΝΥΣΟΣ (χωρὶς τὸ Β' φυλλάδιο) » 6
 ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΕΡΗΜΙΑΣ (Πέτρον Βασιλικῶν) » 1,50
 Τὰ Ἑλεγεία καὶ τὰ Εἰδύλλια » 70
 (Τὰ βιβλία στέλνονται στὶς ἐπαρχίας δίχως παραπανιστὸ ἐξοδὸ γιὰ ταχυδρομικά).

νος καὶ ξωφρονῶν. Μ' ὅσους κρούηκε στὸ δρόμο, τὸν κοίταζαν παράξενον, ὡς ὅπου χάνονταν στὰ γυρίσματα ποὺ ἐκλωθε ἡ στρατὰ καὶ ἔκαναν τὸ σταυρὸ τους. Φουτούραγαν τὰ μηλίγγια του καὶ πήγαινε ὅπου τὸν ἔσερναν τὰ ποδαρὰ καὶ πῆρε κατὰ δρόμους στραβούς, ποὺ τελείωναν ἐδῶ καὶ δὲν ἔβγαζαν πουθενὰ καὶ πέρασε φράχτες καὶ πήδαε βᾶτα. Ἄνταϊνε στ' ἀγκάθια καὶ τρώμαζε μὴ τὸν ἐπιανε κανέναν καὶ τὸν κρατεῖ καὶ ρίχνονταν μ' ὄρμη πέρα ἀφήνοντας κανένα ξεσκιδι σὲ κάθε φράχτη, ὡς ὅπου μπῆκε στὸ λόγγο. Ἀπὸ μακριὰ ἀκούσαν στ' αὐτιά του ἀνακατωμένες φωνὴς καὶ θρῆνοι καὶ ταραχὴ καὶ ἔτρεχε, ἔτρεχε καὶ τὰ πατήματα χτυποῦσαν ἀριά καὶ βαριά. Οἱ φλίβες του σφυροκοποῦσαν στὰ μηλίγγια του ὀλοῖνα δυνατώτερα ὡς σπερῶνια καὶ σὰ νὰ αἰμάτωνε ὁ νοῦς του καὶ τοῦ φαίνονταν πὼς βλέπει γαίματα παγωμένα καὶ σαπισμένα καὶ ἐσφιγγε τὰ δάχτυλα μέσα στὶς ἀπαλάμες, σὰ νὰ ἐπνιγε κάποιον καὶ φύσε λαχανιασμένος καὶ ἰδρωμένος μούσκεμα. Ἐφτακε σ' ἕναν ξερόλακκο καὶ ἔπεσε κάτω ἀψυχός, παραλυμένος. Δέντρα θεόρατα ἐκρῦβαν ὄλον τὸν οὐρανὸ καὶ ἔκαναν μιὰ στέγη ψηλὰ με τὰ πλεγμένα κλωνάρια τους, ὅπου ἐκράζαν οἱ φάσες με μιὰ ψιλὴ φωνὴ καὶ ἐρεθιστικὴ. Τὰ κορμιὰ τους κατέβαιναν ἴσα με τὴ

γῆς γυνὰ καὶ μαῦρα, ὡς στύλοι καπνισμένοι παλιὰς ἐκκλησίας. Πυκνὸς ἤσκιος ἀπλώνονταν μέσα καὶ τὸ φῶς πνίγονταν κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα καὶ φουντωτὰ δέντρα. Ὁ Γιάννης εἶταν γεμμένος στὰ ξερὰ φυλλὰ, ποὺ εἶταν στὸ στῶμα κάτω μιὰ πιθαμὴ ψηλά. Ἀνάσανε ψύχα, καὶ ἔνοιξε τὰ μάτια ποὺ ἔλαμπαν καὶ γυάλιζαν. Ἐνας ἀγέρας φύσε καὶ χῶνευε μέσα στὸ λόγγο καὶ διάβαινε ἀπ' ἐκεῖ με μάνητα καὶ ὄρμη καὶ βόγγαγαν τὰ δέντρα καὶ ἔτριζαν τὰ κορμιὰ καὶ δέννονταν τὰ κλαριά καὶ ἀναμωλιασμένα ἔγερναν τίς κορφές τους. Καὶ ὁ ἀνεμὸς πάλι ἔφευγε μακριὰ καὶ ἀκούονταν μακρινὸ τὸ βοῦκισμὰ τοῦ ἀφίνοντας μιὰ ἀνατριχίλα στὰ φύλλα ποὺ σουσοῦριζαν. Ὁ Γιάννης ἔφερε τὰ μάτια γύρω καὶ σὰ νὰ φοβήθηκε. Ἀριά, ἀριά ἦρθε στ' αὐτιά του ὁ χτύπος τοῦ ζυλοκόπου ποὺ ἔκορπε ἕνα μεγάλο δέντρο μέσα στὴν καρδιά τοῦ λόγγου. Γύρισε ἐκεῖ ποὺ χάνονταν ὁ ξερόλακκος καὶ τοῦ φάνηκε πὼς βλέπει τὸ πρόσωπο τῆς γυναίκας του ν' ἀνεβαίνει, ὅπως τὴν εἶχε δεῖ στὴν ἴδια μεριά με τὴ μάνα της, πρὶν νὰ παντρευτεῖ. Βρέθηκε στὸ ποδαρὶ γιοματῶς τρομάρα. Θυμήθηκε τὸ παιδί του καὶ ἔκαμε νὰ γυρίσει νὰ πάει νὰ τ' ἀρπάξῃ πάλι, νὰ τὸ σφίξει στὸν κόρφο του, νὰ φύγει μαζί με τὴν κλῆρα του καὶ νὰ χαθεῖ. Μὰ πάλι

γύρισε μετανοιωμένος καὶ χύθηκε μέσα στὸ λόγγο ποὺ σὺνκαρος σειῶνταν καὶ βόγγαζε, ὅταν ἔχρησε ἕνας βελὴς χτύπος τοῦ ζυλοκόπου καὶ ἕνα τράξιμο γερὸ καὶ κατὰπὶ ἕνα πῆσιμον βαρὺ με χτύπο ξερὰ. Τρόμαξε καὶ κοίταξε πρὸς τὸ χτύπο. Τὰ μάτια του στάθηκαν στὸ μέρος ποὺ εἶχε ἰδεῖ τὴ γυναίκα του καὶ στὴν καρδιά του ἐνοιωσε ἕνα ζυλοκόπο νὰ χτυποῦσε δυνατὰ, δυνατὰ καὶ, λές, ζύγωνε τὸ τελευταῖο χτύπημα, ὅταν βῆκε πέρα στὸ ξέφωτο, ὅπου ἀγώνεψε τὴ θάλασσα καὶ πῆρε τὴν ἀνάσα του. Ἐκεῖ τὸν πῆρε τὸ παρακπνο καὶ κίνησαν τὰ δάκρυα κανάλι. Ἐκχε τὸν κατήφορο καὶ χωρὶς νὰ σταθεῖ ἔφτασε στὴ σκάλα ὅπου ἕνα καίκι ἐτοιμάζονταν γιὰ τοὺς Κορρούς ἀντίκρου. Πῆρε τὴν ἄκρη ἄκρη τῆς θάλασσας καὶ ἦρθε πίσω ἀπὸ κατὶ βουρὰ ποὺ εἶταν φουτωμένα σὲ λίγο νερὸ μέσα στὴν στεριά. Ἡ θάλασσα εἶταν φουρτουνασμένη πέρα ὡς πέρα. Τὰ κύματα ἔκαναν μιὰ ταραχὴ στὰ βράχια καὶ βόγγαγαν καὶ χτυποῦσαν καὶ ἐσκαζαν καὶ ἀγλειφταν τὰ λιθάρια στὴν ἀμμουδιά καὶ ἔζεβραζαν ἀμέτρητα φύκια, ἄχρια καὶ μαυροπράσινα, ποὺ σ' ἐπιανε κάποιος φόβος καὶ κοίτασε τριγύρω σου μὴ εἶναι κανέναν. Μιὰ βάρκα εἶταν δεμένη σ' ἕνα βράχο μ' ἕνα παλιὸ, σάπιον σκοινί. Τὴν ἐπιανε τὸ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Στη στήλη αυτή θα κρεμάμε κάθε βδομάδα, εάν κερφάλια ληστών, όλες τις άσυνταξίες κι άνορθογραφίες που βρίσκονται σε καθαρευουσιάνικα βιβλία. Συνεργάτες της στήλης αυτής θάναί όλ' οι άναγνώστες μας, άρκεϊ μοναχά κλάϊ ενδ βαρβαρισμδ που θά μας στέλνουνε νά σημειώνουν τίνωμα του βιβλίου και τον αριθμό της σελίδας που βρίσκεται).

«Οί τύποι, δι' ών ήδύνατο νά πραγματοποιηθῆ ή τοιαύτη άπαλλαγῆ ή το άφ' ενός μὲν οί γενικοί τύποι της άφέσεως χρέους...»

(Πραγματεία περί προικός. Κ. Πολυγόνους, καθηγητοῦ του Πανεπιστημίου, Α', σελ. 352).

«ή μετ'ά της γνώμης του κ. Κρασσά διαφωνία ήμῶν δὲν θά είχε...»

(αυτόθι, Α', σ. 369).

καίτοι άπολήγουσα... οὐχ ήττον δὲν ελπίζει...

(αυτόθι, Β', σελ. 11).

«αί νεώτεροι νομοθεσίαί μη δεσμευόμεναι ποσῶς ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν παραδόσεων δὲν ἐδίστασαν ποσῶς νά καθιερώσωσιν ὡς ἀρχὴν τὸ ὅτι ἡ γυνὴ εἶναι κυρία τῆς προικός, περιόρισαντες...»

(αυτόθι, Β', σελ. 16—17).

«πρὸς τούτοις λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὴν ἀποπεμφθεῖσαν σύζυγον θά ἦτο λίαν ἄδικον νά ἡ ἐμπεισιτευμένον...»

(αυτόθι, Β', σ. 65).

«καθότι ἀφοῦ εἰς τὸν ἄνδρα ἐπιβάλλεται ἡ ὑποχρέωσις ὅπως ἐπιχειρήσῃ τὰς δαπάνας ταύτας, ἐνεχομένου τούτου ἐν περιπτώσει παραλείψεως κλ...»

(αυτόθι, Β', σ. 73).

«καίτοι τούτου οὕτως ἔχοντος...»

(αυτόθι, Β', σ. 73).

«δεχόμενοι τὴν γνώμην τοῦ Οδλιανού ὡς ὀρθήν, τότε ἡ...πληρωμή...αἴρει...»

(αυτόθι, Β', σ. 82).

«ἀπ'ἐκατέστησε...»

(αυτόθι, Β', σ. 84).

κῦμα, τὴν σήκωνε τ' ἀψήλου, πάλαι τὴν κατέβαζε καὶ κατόπι τὴν ἔριχνε στὸ βράχο με δύναμη κι ὄρμη. Κι' αὐτὴ σαπισμένη καὶ χροταριασμένη ἔστριζε καὶ στίναζε κοῦφια, κοῦφια. Χωρὶς κουπιὰ, μετὸ τιμὸν ἀφημένο στὸν πάνο της καὶ μισοσπασμένο, χόρευε τὸν ἀγριο χορὸ τοῦ θανάτου, πού της ἔπαιζε τὸ κῦμα γελώντας ἀγρια καὶ φοβερά. Ὁ Γιάννης κοίταζε τριγύρω κ' ἑνὰς φόβος τὸν πῆρε ἀόριστος καὶ στάθηκε μετὸν πλάτη στὴ θάλασσα κοιτάζοντας τὸ νερὸ τῶν βούρλων πού ἀνατρίχιαζε, ἐνῶ ἡ θάλασσα εἰδειχνε τὸν πάτο της. Τὸ κῦμα βόγγαζε ἀγρια σκάζοντας στὰ βράχια κ' ἡ βάρκα ἔστριζε λυπετερά. Τοῦ φάνηκε πὸς κάποιος ἔρχεται ἀπὸ πίσω νά τὸν πλάκωσει καὶ νά τὸν δέσει καὶ γύρισε γλήγορα πρὸς τὴ θάλασσα καὶ βλέποντας τὸν ὄχτρο κατὰματα σόχασε μιὰ στιγμή καὶ ζύγωσε τὴν παραδαρμένη βάρκα. Δάκρια πλημμύρισαν τὰ μάτια του. Εἶχε κι' αὐτὸς σὴν κείνη καταντήσε, παραδαρμένη, σάπια βάρκα, στὴν ἀκρὴ τῆς ζωῆς, ἀνώφελη. Μονάχη, χωρὶς ἀπὸ τὴ ζωῆ, μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμον, ἀπόσωσε τὰ σκηπημένα ξύλα της. Καὶ μόνο ἑνα σκοινὶ τὴν κράταγε, πού τεντώνονταν καὶ σιγὰ σιγὰ καθὲ νῆμα του κόφτονταν καὶ ξεκλώθονταν καθὲ κλωστή του καὶ μαύριζε ἀπὸ τὴν ἀρμη καὶ τὸ κῦμα. Μονάχα αὐτὸ τὴν ἔδενε ἀκόμα μετὴ ζωῆ. Μὰ ποῖός θά βρισκονταν νά τὸ κόψῃ;...

Ὁ Γιάννης ἔλυσε τὸ σκοινὶ κ' ἑτοιμάστηκε νά

«ζῶντος ἔτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου τῆς γυναικὸς τοῦ συστήσαντος τὴν προικὰ ἀνιδντος, τότε οὕτως ἀποκτῆ μὲν δικαίωμα...»

(αυτόθι, Β', σ. 34).

«...Ὁ λοχίας Βόλχαρι εἰς τὴν τελευταίαν πρᾶξιν πυροβολεῖ καὶ φονεύει τὴν κόρην του—Κυβέλην—ὀλίγον δεῖν ἐπ'οξέσει τραῦμα ἀληθινὸν εἰς αὐτὴν μετὴν τάλαν τοῦ πιστολίου.»

(Ἐφ. «Καιροί» 18 Ἰουνίου, σελ. 1, στηλ. 5, ἀράδα 16—20).

«...θεωροῦντες ἐπάναγκες τὴν διατήρησιν τῶν καθ' ἅπασαν τὴν δικαιοδοσίαν μας πωλουμένην κρεάτων συμφώνως τῇ ἐποχῇ καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου καὶ ἔχοντες κτλ...»

(Ὁ Ἄστυνόμος Θήρας, Ἰ. Κάντζος, ἀνθ. Πεζικοῦ, στὴν ἐφ. «Σαντορίνη» 7 Ἰουνίου, σελίδα 3, στηλ. 1).

ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ

(Φίλος ἀπὸ τὴν Πόλιν εἶχε τὴν καλωσύνη νά μὰς στείλει τὰ δυὸ αὐτὰ κατασκευάσματα καὶ σὰς τὰ συσταίνουμε ὡς δροσιτικώτατα σερμπέτια τῶρα μετὴ ζέστη).

Τὴν Ἑμετέραν Ἑκλαμπρότητα Ἑδαφιαίως κατασπαζόμενος προσαγορεύων ἡδιστα!

Ἑκλαμπρότατε Κύριε Θ. Ἀγλαιάδην Χαίρου.

Ἐνθαρρυνόμενος πρὸς τὴν Ἑ. Εὐγνωμοσύνην, ἐτόλμησα ἔνα ὅπως κινήσω κάλαμον περὶ τῆς ἐν Νομῆς ἀρξίως, κατευδού.

Συγχαίρω ὑμῖν τῇ Εὐμενῇ ὀποκλίσει, τῇ ἐπὶ Νομαρχιακῇ προσδιορισθέντι θέσει, ἐπικαλοῦμαι τῷ Ἐπίστοφ Θεῷ, ὅπως νά Σᾶς διαφυλάττει ὡς κόρην Ὁσθαλμοῦ προεδύων τὰς πράξεις Σου.

Μὴ ἔχων τὸ πρὸς τὴν Ἐνδοξον Ἑκλαμπρότητα ἐκτελέσει καθήκον ἢ μὴ ἐκ τῆς Ἑ. Εὐγνωμοσύνης καὶ ἐμμενοῦς διαθέσεως αἰτούμαι συγγνώμην, ἐπὶ τῆς παρούσης ταπεινῆς ἐπιστολῆς, ἔχων τὴν ἐλπίδα πρὸς περαιτέρω μέ-

* Θέλει νά πῆ τῆς Νομαρχίας.

τὸ ἀπολύσει στὸ κῦμα, ὅταν μιὰ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπὸ τὰ βάθια τῆς βάρκας πού ἔλεγε ἀργὰ καὶ κομμένα, τραγουδίστα:

Τόσο γλυκὰ νά παίξεις μετὸ θάνατον...
Νά δίνεσαι τάχα ἀθελα στὰ χέρια του.
Νά τὸν θωρεῖς, πού σε κρατεῖ, νά χαιρεταί,
Κι' ἀξαρνα νά τοῦ φεύγεις...
Μ' εὐφραίνει νά χτυπάει τ' ἀσπὴθί μου ἀπ' τὸν κίντυνον.

Ἀπάνω στὸ θάνατον τὴ ζωῆ νά χορεύεις!
Ἐνας ἄνθρωπος μετὴ λογωμμένα τὰ στήθια σηκώθηκε ἀπὸ τὴ βάρκα καὶ σὰν εἶδε τὸν ξένο νά ἑτοιμάζεται ν' ἀπολύκει τὸ σκοινὶ, τοῦ λέει:

— Μὴ τ' ἀπολνῆς! Τί σου κάνει; Κ' ἰδῶ στὴν ἀκρὴ τῆς ζωῆς ἄς εἶναι. Ἄς μὴ χαθεῖ. Εἶναι καλύτερα κ' ἔτσι ἀπὸ τὸ θάνατον...
Μὰ ὁ Γιάννης διέ στάθηκε ν' ἀποσώσει τὸ λόγο του, πέταξε τὸ σκοινὶ κ' ἡ βάρκα χάθηκε στὰ κύματα μονάχη της.

Αὐτὸς ἔτρεξε στὴ σκάλα, κοίταξε μιὰ βολὰ πίσω, ἔκοψε τὸ σκοινὶ πού τὸν ἔνωσε μετὸ σπῆτι του καὶ μπῆκε στὸ καίκι πού ἔφρευγε κι' ἀπόλυκε τὴ ζωῆ του στὰ κύματα τῆς ξενιτιάς, σὰν τὴ σαπισμένη βάρκα στὴ φουρτούνα.

ΜΗΤΣΗΣ ΚΑΛΑΜΑΣ

ριμναν θέλει εὐχαριστήσεί πάλιν, ἡ ὀποχρῶσα πρόνοις Αὐτῆς ὡς ἀποτελεῖ

Ὁ ἐλάχιστος ταπεινός Ἑμῶν φίλος

ΙΟΡΔΑΝΗΣ Η. Β.

Τὴν Ἐνδοξον Ἑμῶν Ἑκλαμπρότητα Ἑκτικῶς ἀσπάζομαι Ἑκλαμπρότατε Κύριε Θ. Ἀγλαιάδην Χαίρου!

Ἐπὶ ἡμερῶν διὰ μέτου τοῦ Ταχυδρομίου Εὐελπιστῶντι ἐν τῇ Ἑμετέρα εὐγενῇ εὐγνωμοσύνη, ἐτόλμησα διὰ ταπεινῆς ἐπιστολῆς μου ὅπως κινήσω κάλαμον χαρκτηρίων τὴν ἀφουκτονδι' ἐμὲ καθήκοναν περὶ τῆς συγχαρήσεως τῆς εἰς αὐτῆς Νομαρχιακῆς θέσεως Ἑμῶν, δυστυχῶς δὲ διαμείνων ἀνευ ἀπαντήσεως συμπατριῶνων μὲν ὅτι εἶναι δυνατόν νά ξεχάθῃ, ἐν τῇ ἀτάκτῃ Ταχυδρομικῇ Εὐδύνη, ἀμφιβάλλων δὲ ὅτι νά μὴν εἶναι ἀγνωρίστος ἡ ὀπογραφή μου ὀνομασία.

Ὅθεν ἀνάγκασθεις καὶ αὐθὺς διὰ μέσου τοῦ ἡμῶν Ἀρχιερέως Κυρίου Κυρίου Βενισμίν, ἐγγχειρηθεῖ ἡ ποροῦσα ταπεινῆ διςσύλλαβος περὶ τῆς χιτοῦμαι τὴν συγγνώμην Ἑμῶν, ἐν τῇ

Διατελοῦμαι Ὁ ἐλάχιστος ΙΟΡΔΑΝΗΣ Η. Β.

Μεταλλεῖον Ἄργαυα 1836. 3)15 Μαΐου.

ΣΤΟ ΜΙΣΤΡΙΩΤΗ

Μεγάλο θαῦμα—ὦ Ζωεῖ!
Κατῶρθωδε ἡ βλακεία Σου καὶ Σούμπαδε πεποισθῆση στὴν κλασσικὰ σοφία Σου, κ' ἀλαλιασμένα πίσω Σου σέρνεις δασκάλων πλήθη μέπεα ἀεροφοῦσκα κ' εὐήθεα εὐήθη.

ΕΙ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΚΑΛΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ!...

Φίλε Νουμά,

Δὲν μποροῦσε παρὰ νά γράψῃ καὶ ἡ «Ἑστία»—τελευταία πάντα καὶ μετ' ὅλη τὴ διπλωματικὴ τῆς ἐπιφύλαξη—δυὸ λογακία γιὰ τὴν κ. Μελοπομένη Κολλυβά τοῦ Βαριετι. Τάκριβοζυγιασμένα σὰ διαμαντόπετρες λογακία τῆς «Ἑστίας» ἔχουμε μεγάλη σημασία κι' ἄς μὴν τὸ πάρει ἀπάνου τῆς ἡ καλὴ μας θεατρίνα καὶ χαλάσει σὰν τις ἄλλες, σὰν τὴν κ. Μαρίκα Κοτοπούλη δηλ. πού ἐπειδὴ τὴν παίνεσε καποτε ἡ «Ἑστία» μιλάει τῶρα μετ' ἐτίτια περιφροσύνη γιὰ ὅλους τοὺς ἀρσενικούς καὶ θηλυκούς συντρόφους τῆς, σάμπως θά μιλοῦσε ἡ Ντουζε γιὰ τίς θεατρινες τοῦ Θεσείου.

Ἄς εἶναι ἄλλο ἤθελα νά σοῦ πῶ. Ἡ «Ἑστία» στὸ τέλος ζητάει ἀπὸ τὸν κ. Βλάχο «κάπια θεατρικὴ ἀνατροφή» γιὰ τὴν κ. Κολλυβά. Χρ! Καλὸ δάσκαλο τῆς διαλέξε! Μόνο στὴ διδασκαλία τοῦ κ. Βλάχου νά πείσει τὸ κορίτσι καὶ σώνει γιὰ νά γίνει χειρότερη ἀπὸ ὅ,τι εἶναι σήμερα. Ζήτησε κι' ὁ θεατρικογράφος σου κ. Σιγανός τίς προαλλες ἑνα δάσκαλο γιὰ τὴν κ. Κολλυβά, μὰ ζήτησε τὸν Οἰκονόμου ἢ τὸ Χρηστομάνο. Δὲ ζήτησε τὸ Βλάχο, γιὰτὶ ὁ Βλάχος δὲ διευτύνει θέατρο, διευτύνει Γηροκομεῖο, ὅπως θὰν τὸ καταντήσει τὸ Βασιλ. Θέατρο πού τοῦ μπιστευτήκανε.

Κρίμα νάχει τόση ἀδυναμίξ στὰ σαράβαλα ἡ

Ο ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

«Ἐστία», πού τό κάτω κάτω διευτύνεται ἀπό νέο ἄντρα κ' ἔπρεπε νά μὴν ἐμπιστευτεῖται καί τόσο τῶ γηρατιά.

Ἡρόθυμος
ΚΟΛΛΥΒΙΣΤΗΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠ' ΤΗ ΜΙΤΥΛΙΗΝΗ

Φίλε «Νουμά».

Θά καταστρώσω ἰδῶ μερικὲς σκέψεις πού γεννηθῆκανε στὸ μυαλό μου ὕστερ' ἀπὸ τὸ παληκαρίσιο καί πατριωτικώτατο μπάτσος πού δώσανε οἱ Μιτυλινοὶ βαρκάρηδες στοὺς Ρουμάνους. Τὸ παίρνεις καί τὸ φέρσιμο αὐτὸ γιὰ τσιγαρισμῶν; ἐγὼ, μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲν τὸ παραδέχομαι· εἶναι ἓνα αἰσθημα ἀντεκδικήσεως γιὰ τοὺς ἀδερφοὺς μας πού σήμερα πιέζονται καί ἀδικιοῦνται· οἱ Σμυρναῖοι καί οἱ Πολίτες δὲν μπορούσαν ξανά κάνουν ἓνα τέτοιο πρᾶμα γιὰτὶ ὑπάρχουν ἐκεῖ κι' Ὀβριοὶ καί Τούρκοι βαρκάρηδες, ἐνῶ ἰδῶ τῶγον μονοπώλιο οἱ Ρωμιοὶ. Μὰ θὰ μοῦ πεῖς, ἂν θὰ τὸ πάρουμε γιὰ πόλεμο τὸ φέρσιμο αὐτὸ, καί ἂν παραβάλουμε τὴ ζημιὰ πού παθαίνουν οἱ Ἕλληνες στὴ Ρουμανία μὲ τὴν ἔξωση, μὲ τὴ ζημιὰ πού θὰ ὑποστῇ τὸ Ρουμανικὸ βαπόρι ἂν ἀναγκαστῇ νὰ διακόψῃ τὴ γραμμὴ του αὐτῆ, εἶναι σὰ νὰ σὲ πολεμοῦν μὲ μυδραλιοβόλα καί σὺ νὰ παίρνεις μὲ τὸ χέρι σου πέτρες καί νὰ τοὺς πετᾷς.. Ἄδιάφορο ἢ ζημιὰ αὐτῆ ἔτσι κι' ἄλλιῶς ἔγινε καί θὰ ἐξακολουθήσῃ μὴπως ἓνα ὁλόκληρο χρόνο δὲν ἀφήσαμε τὴ καμαρωμένη μας τὴ Διπλωματία νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα μὲ μεσολαβήσεις Σίνων ἢ ὅπως ὅπως; τοῦ κάκου. Αἴ λοιπόν, ἓνα χέρι πού σοῦ σφίγγει τὸ λαιμὸ, κ' ἔτσι ἢ ἄλλιῶς, τὲ πνίγει καί νὰ τὸ πσυγκρανήσῃς μονάχα, ἂν δὲ μπόρῃς ἄλλο νὰ κάμεις, καί τι εἶναι.

Προχτὲς παλι πέρασε γυρίζοντας ἀπ' τὴ Σμύρνη ἢ ἴδια ὑποδοχῆ, τοῦ ἔγινε καί πιστεύουν πὼς θὰ ἐξακολουθήσῃ καί ἂν οἱ ἐμπόροι πάψουν νὰ φορτᾶνουν σ' αὐτὸ ὁπὼς σκέφτονται, κ' οἱ ἐπιβάτες νὰ ταξιδεύουν, ἔχει δὲν ἔχει θὰ ἀναγκαστῇ νὰ κόψῃ πόστα ἀπ' τὸ λιμένα μας. Καί νὰ μιά πσυγκρανήσῃ στὸ χέρι πού μᾶς πνίγει ἀπὸ τοὺς μικροὺς. Αὐτὰ κάνουμε ἐμεῖς οἱ μικροὶ οἱ τιποτένιοι, μὰ οἱ Μεγάλοι σας αὐτοῦ τί κάνουν; ἀφοῦ βλέπουν πὼς τὸ δυστυχισμένο μας τὸ ἔθνος εἶναι ἀνίσχυρο νὰ ἐγδικηθῇ ὡς Κράτος καί ἢ Διπλωματία τίποτε δὲν κατορθώνει, πού εἶναι ἢ Ἄτομικὴ πρωτοβουλία καί ἰκανότη στὴν ἀντεγδίκηση;

Εἶναι τόσες καί τόσες ἑκατοστὲς βαπόρια νηολογημένα Σύρα καί Περαιὰ καί χῶρια ἄλλα πού ἔχουν Ἑλληνικὴ σημαία, καί ὅμως κανένα δὲν ἔχουμε τῆς προκοπῆς νὰ βαστάξῃ ψηλά τὴ Σημαία μας δείχνοντας ἄκρα καθαριότητα, τάξη, ταχύτητα· δὲν εἶναι τὸ μόνο εὐκολο οἱ ἑκατοστὲς αὐτὲς νὰ περιοριστοῦν σὲ 4 μόνο, καλύτερα μορφώτερα καί γληγορώτερα ἀπ' τὰ Ρουμανικὰ τὰ ὁποῖα νὰ κάνουν τὴ γραμμὴ τῶν Αἰγυπτιακῶν; (ἀφῆνω τὰ ὑπερωκεᾶνια)· εἶναι τὸ μόνο εὐκολο ὅταν μονοιάσουν οἱ διάφοροι ἐπιχειρηματίες μαζὺ μὲ τόσους καί τόσους ἑκατομμυριοῦχος στὴν Αἴγυπτο κι' ἄλλου· ἐπὶ τέλους καί ἢ Κυβέρνηση μπορούσε νὰ ἔδινε μιά μικρὴ ἐπιχορήγηση (ἐξοικονομῶντας τιν ἀπ' τὰ ἔξοδα μεταθέσεων τῶν ὑπαλλήλων) ὅπως κανεῖ καί ἢ Ρουμανικὴ, ἀφοῦ δὲ ἔχουμε τὴν ἀξίωση πὼς εἶμαστε τὸ κατ' ἐξοχὴν ναυτικὸν κράτος καί ἀφοῦ τὰ πολεμικὰ μας δὲν μπεροῦν νὰ τὸ δείξουν, τουλάχιστο νὰ τὸ κάμουν τὰ ἐμπορικὰ; ἀλλὰ πού Θεὸς φυλάξει! Ὁ Ρωμιὸς

νὰ συνεννοηθῇ μὲ τὸν ὁμοῖό του; ἂμ τότε θὰ σκάσῃ ὁ Διάολος ὕστερα; Καί μαζεύονται στὴ γραμμὴ καμιά εἰκοσαριά Πρακτορεῖα στὸν Περαιὰ καί δὲς του συναγωνισμὸ μιάμιση δραμὴ ἀπὸ τὸ Βόλο ὡς στὴ Χαλκίδα κι' ἀπ' τὴν Χαλκίδα ὡς τὸν Περαιὰ. Πρέπει νὰν τὸ μελετήσουν καλὰ καλὰ αὐτὸ οἱ πατριῶτες τας οἱ ὁμογενεῖς καί νὰ σκεφοῦν ἀκόμα, πὼς μιά Βιβλιοθήκη καί μιά Ἀκαδημία τὴ θαμάξῃ κανεῖς ὅσο εἶναι μπροστὰ τους, κι' ἂμα φύγει φύγει, πάει κ' ἢ ἐντύπωσῃ ἐνῶ ἓνα Ἑλληνικὸ ἐμπορικὸ ναυτικὸ τέλειο καί ταχτικὸ μπόρῃ νὰ τιμηθῇ καί τὸ Ἑλληνικὸ ὄνομα καί τὸ ἔθνος καί τὸ σεβασμὸ νὰ ἐπιβάλῃ γιὰ τὴ σημαία μας· ἂς μὴ λησμονοῦν δὲ πὼς καί τὰ Αἰγυπτιακὰ βαπόρια εἶναι καμαρωμένα μὲ μετοχὲς ἀπὸ Λόρδους.

Δὲν ἔχω τὴν ἀπαίτηση μὲ τὰ σημερινὰ νὰ γιομίσῃς τίς πολυτίμες στήλες σου, θέλω ὅμως, ὅπως τὸ κάνετε κάθε μέρα, νὰ φωνάζετε πολὺ γιὰ τὴν Ἀλήθεια τούτη, ἂν τὴν παραδέχεσαι γιὰ τέτοια, καί σοῦ εὐχόμαι ἢ φωνὴ σου νὰ μὴ μείνῃ «φωνὴ βοῶντος στὴν Ἐρημο».

Μιτυλήνη, Θεριστῆς τοῦ 1906.

Ὁ φίλος σου
ΙΕΡΕΜΙΑΣ

ΖΗΤΕΙΤΑΙ Ο ΔΡΑΣΤΗΣ

Ἀγαπητέ μου «Νουμά».

Περνώντας προχτὲς μὲ τὸ τραμ ἀπὸ τὴν ὁδὸ Ἀγγέσιμου (μὲ τὸ συμπάθειο!), εἶδα στὸν τοῖχο κάπιου σπιτιοῦ, δεξιὰ καθὼς ἀνεβαίνουμε, γραμμένες μὲ κάρβουνα τίς ἀκόλουθες λέξεις·

«Ὁ Κουτουλάκης ἀδίκως ἐνίκηθη».

—Μπρέ! συλλογίστηκα. Νά πού οἱ ξένοι μᾶς βάλανε κ' ἰδῶ τὴν τρικλοποδιὰ. Κάπιον λάκκο θάχει ἢ φάβα γιὰ νὰ νικηθῇ ἀδίκως στὸ Μαραθῶνιο ὁ Κουτουλάκης μας ἀπὸ τὸ Σίριγκ.

Μὰ πὼς τάχα νὰ δικαιολογιέται αὐτὸ τὸ ἀδίκως; Σπάζω τὸ κεφάλι μου καί δὲν μπορῶ νὰν τὸ βρῶ. Ὦν τὸ ξέρεῖ ἄλλο δὲν ἔχω ἄλλο κείνος πού τῶγραψε, καί γι' αὐτὸ θὰ τὸν παρακαλοῦσα μέσο τοῦ «Νουμά» νὰ μᾶς πεῖ τοὺς σοβαροὺς αὐτοὺς λόγους, γιὰ νὰ φύγει ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας ἢ βαριά πέτρα πού τὴν πλκῶνει ἀφόντας πᾶθαμε στὸ Στάδιο τὸ φοβερὸ σαιηριο, τὸ λένε ἄλλοι) αὐτὸ μάσκαραλῆκι νὰ χάσουμε τὸ Μαραθῶνιο.

Ἄν εἶναι, ὅπως καί θῆνκι, πατριώτης ἀληθινὸς ὁ δρᾶστης τοῦ ἀδίκως», ἂς μὴ χάσει οὔτε στιγμὴ νὰ μᾶς πεῖ τίς μυστηριώδικες αὐτὲς λέξεις.

Μὲ τὸ συμπάθειο
ΑΔΙΚΟΝΙΚΗΜΕΝΟΣ

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΙΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἄπο Πέμπτη δὲ Πέμπτη

Ἐπιμετῶν Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Στοιχωμοί. Ἐπαρχίαι 7. Περαιὰς 1.
Λαθαμοί. Ἀθῆνα 5, Περαιὰς 8 (οἱ δύο ἀπὸ τὸ Τραμ στὸ Φάληρο κ' ἓνας ἀπὸ κάρρο, Ἐπαρχίαι 7.
Κλειμῆς. Ἀθῆνα 2, Περαιὰς 3, Ἐπαρχίαι 1.
Ἀπαγωγῆς. Ἐπαρχίαι 4.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

—Τόνομα τοῦ γαμπροῦ τοῦ Ψυχάρη, πού τυπώθηκε λαθεμένο στὸ περασμένο φύλλο, εἶναι Gabriel Revault d'Allonnes, professeur agrégé de Philosophie à l'École Alsacienne Chef-adjoint du Laboratoire de Psychologie de la Faculté de Médecine a Ste Anne.

—Τῆλλο φύλλο τοῦ «Νουμά» θὰ βγεῖ ὕστερ' ἀπὸ δεκαπέντε μέρες, γιὰτὶ ἀποφασίστηκε νὰ βγάλουμε τὸ φύλλο κάθε δεκαπέντε μέρες τὸν Ἀλωνάρη, ἴσως καί τὸ Θεριστῆ.

—Οἱ ἀναγνώστες θὰ μᾶς συχωρέσουν αὐτὴ τὴν ξεκουραστικὴ διακοπὴ, ἀφοῦ ἔτσι κάνουν τὸ καλοκαίρι δλα τὰ βδομαδιάτικα φύλλα καί περιοδικὰ, πού δὲν εἶναι ὑποχρεωμένα, σὰν τίς φημερίδες, νὰ παρακολουθοῦνε τὰ ζητήματα τῆς ἡμέρας.

—Ὁ κ. Γιάννης Παντελίδης Παπᾶς, ἔμπορος στὸ Γαλατῆ, εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ δεχτεῖ ν' ἀντιπροσωπεύει τὸ «Νουμά» στὴν Πόλη.

—Παρακαλοῦμε λοιπὸν τοὺς συντρομητάδες μας νὰ πληρώνουν ἴσια σ' αὐτὸν τὴ συνδρομὴ τους, ἀκόμα καί δίχως νὰ παίρνουν ἀπόδειξη τοῦ γραφείου μας, ἐφοῦ δηλώνουμε δῶ πὼς ἀναγνωρίζουμε κάθε πράξη, του πού ἐνδιαφέρει τὸ «Νουμά».

—Ὁ Βουτιερίδης μετέφρασε τὲ δεκαπεντασύλλαβους στίχους ἐν μόνῳπραχτῶ ὁραματικῆ τοῦ Κοπέ, τὸ «Βιολιτζῆ τῆς Κρεμῶνας», καί τὴν ἔβγαλε στὴ «Νέα Σκηνα». Γιὰ τὸ ἴδιο θέατρο μεταφράζει τὴν ὁ Βουτιερίδης καί τὸ «Συρανὸν ντὲ Μπερζεράκ» τοῦ Ροστάν πού θὰ παιχτεῖ τὸν Τρυγητῆ.

—Σὲ κάποις φημερίδα γράφτηκε τίς προάλλες πὼς δὲν πρέπει νὰ φοριστεῖ τὸ ζῦλο ἀπὸ τὸ σχολεῖο, σῶνε νὰ γίνεται ἐπιστημονικὸ (!) καί σὲ ὁρισμένες ὥρες.

—Ἡ ἴδια φημερίδα προτείνει νὰ δέρνονται κ' οἱ δασκάλοι ὅταν κάνουν ἄταχτα—καί σ' αὐτὲ συμφωνοῦμε καθὸ λοληρίαν.

—Ντὲ δεονότουσιν οἱ δασκάλοι μάλιστα ὅτα διδάσκουν ἀνόητα, θὰ εἶταν ἐθνικὴ δουλιὰ καί... θὰ ὑψώναμε καί μεις τὴ φωνὴ μας.

—Κάποις φίλος ἀπὸ τὴν Τουρκία μᾶς ρωτᾷε τί θὰ πεῖ ἢ φράση εἴθι σὲ κάνω ἀνάγνωσμα καί τότε πρωτοεπιβῆκα.

—Ἄντι νὰ ρωτήσῃ ὁ φίλος ἐμᾶς, ἔπρεπε νὰ ρωτήσῃ μερικὲς Ἀθηναϊκὲς φημερίδες πού τῶρα κ' ἓνα δυὸ χρόνια συνηθίζουνε νὰ φουσκῶνουνε μιά εἰδηση τιποτένια, καμιά φορὰ καί νὰν τὴ δημιουργοῦνε αὐτὴ τὴν εἰδηση, καί νὰν τὴν κάνουν ἀνάγνωσμα πού νὰ βαστάει μιά δυὸ βδομάδα, τίς περτότερες φορὲς καί μήνα.

—Θὰ σὲ κάνω ἀνάγνωσμα λοιπὸν πάει νὰ πει θὰ πᾶρω ἓνα περιστατικὸ τῆς ζωῆς σου, θὰ τὸ παραφουσκῶσω μὲ ψέματα καί θὰ τὸ προσφέρω στοὺς ἀναγνώστες μου γι' ἀληθινὸ γεγονότο.

Ὁ κ. Φωκίων Πανᾶς, ἂμα σ' ἔχει φούρκα, δὲ σὲ κάνω ἀνάγνωσμα θὰ σὲ κάνει ποιητὴ κ' εἶναι μεγαλύτερη συμφορὰ αὐτῆ.

—Ὁ κ. Ἀγαθοῦλης στέλνει—μέσο τοῦ Νουμά γιὰ νὰ φτάσει γληγορώτερα—στὸν κ. Ζουφρέ (Μιλάνο) τ' ἀκόλουθο τηλεγράφημα·

Σοῦ στέλνω τηλεγράφημα. σπιρτόξο μου Ζουφρέ, Γιατ' εἶσαι πατριώτης μου καί γιατί σ' ἔχω φίλο, Ἄπ' τὴ Φλωρέντσα μὴν περνᾷς, μεταφραστὴ τρανὲ, εἶναι τοῦ Ἀλέγη συγγενεῖς ὅπου βαροῦνε ζῦλο.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΔΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗ ΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

Ὁδὸς Ἀκαδημίας ἀριθ. 82.